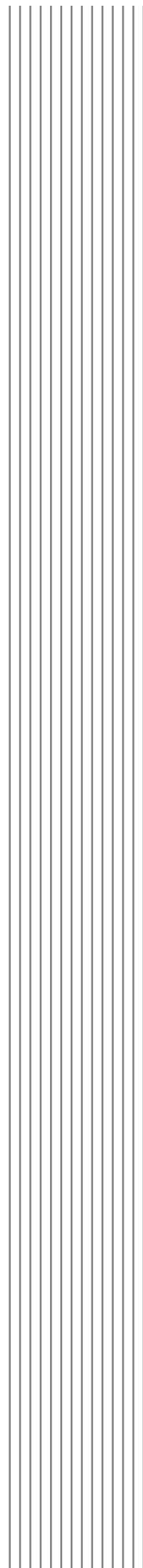

5

Uppföljning av utgifter för 1998, utgiftsprognos för 1999 och tilläggs- budget för 1999

5 Uppföljning av utgifter för 1998, utgiftsprognos för 1999 och tilläggsbudget för 1999

5.1 Inledning

Regeringen skall, enligt 37 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, senast fyra månader efter budgetårets slut redovisa statsbudgetens preliminära utfall. Vidare skall regeringen förklara väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och preliminärt utfall. För budgetåret 1998 redovisas ett preliminärt utfall i avsnitt 5.2. En uppföljning av det preliminära utfallet för inkomsterna återfinns i avsnitt 6.5.

För det innevarande året skall regeringen enligt 36 § lagen om statsbudgeten redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov vid minst två tillfällen. Väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och beräknat utfall skall förklaras. I denna proposition redovisas en första prognos för år 1999. En andra prognos kommer att redovisas i budgetpropositionen för 2000. I avsnitt 5.3 redovisas utgiftsprognosen för 1999, inklusive utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Inkomstberäkningarna för år 1999 redovisas i avsnitt 6.4.

Förslaget till tilläggsbudget för 1999 redovisas i avsnitt 5.4.

5.2 Uppföljning av statsbudgetens preliminära utfall 1998

I detta avsnitt ges en översiktlig redogörelse av det preliminära utfallet för 1998. En detaljerad redovisning av det slutliga utfallet för budgetåret 1998 kommer att ges i en skrivelse till riksdagen i juni 1999.

5.2.1 Statsbudgetens preliminära utfall 1998

Statsbudgetens saldo är detsamma som statens lånebehov (med motsatt tecken). Ett positivt saldo innebär att staten amorterar på statsskulden.

I tabell 5.1 redovisas det preliminära utfallet för statsbudgeten och en jämförelse görs med anvisade belopp i statsbudgeten. Budgetsaldot uppgick år 1998 till 9,7 miljarder kronor. I statsbudgeten beräknades budgetsaldot till -14,9 miljarder kronor. Utfallet blev därmed 24,6 miljarder kronor bättre än beräknat. Jämfört med utfallet år 1997 har statsbudgetens saldo förbättrats med 15,9 miljarder kronor.

Statsbudgetens inkomster beräknades i statsbudgeten till 676,1 miljarder kronor. Det preliminära utfallet blev 706,3 miljarder kronor, vilket är 30,2 miljarder kronor högre än beräknat. Ök-

ningen förklaras främst av högre skatteinkomster (se vidare avsnitt 6.5).

Det preliminära utfallet för statsbudgetens utgifter blev 696,6 miljarder kronor. Det är 5,6 miljarder kronor högre än budgeterat. Framför allt är det högre utgifter för statsskuldräntorna som förklarar det högre utfallet. Under budgetåret 1998 tillfördes på tilläggsbudget 1,8 miljarder kronor.

Tabell 5.1 Statsbudgetens preliminära utfall år 1998

Miljarder kronor

	Stats- budge- ten	Tilläggs- budget	Totalt	Preli- minärt utfall	Diff utfall stats- budget
Inkomster	676,1		676,1	706,3	30,2
Utgifter:	691,0	1,8	692,7	696,6	5,6
Varav utgifter exkl. stats- skuldräntor	583,7 ¹	1,8	580,5	585,7	2,0
Varav stats- skuldräntor	109,1	0,0	109,1	113,4	4,3
Varav riks- gäldskontor- ets nettoutlå- ning m.m.	-1,8	0,0	-1,8	-2,5	-0,7
Budgetsaldo	-14,9	-1,8	-16,7	9,7	24,6

¹ Inkl. posten Minskning av anslagsbehållningar med 5 miljarder kr onor.

5.2.2 Takbegränsade utgifter 1998

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1-25 samt 27. Utgiftsområde 26 *Statsskuldräntor m.m.* ingår således inte. Till de takbegränsade utgifterna adderas också socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten samt posten *Minskning av anslagsbehållningar*. Skillnaden mellan det fastställda utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

Riksdagen fastställde våren 1996 utgiftstaket för staten för budgetåret 1998 till 720 miljarder kronor.

I statsbudgeten beräknades de takbegränsade utgifterna till 716,4 miljarder kronor (se tabell 5.2). Budgeteringsmarginalen beräknades uppgå till 3,6 miljarder kronor.

I budgetpropositionen för 1999 beräknades budgeteringsmarginalen för år 1998 till 1,1 miljarder kronor. Regeringen gjorde i denna proposition bedömningen att utgiftstaket för staten var hotat. Regeringen beslutade därför om ett antal senareläggningar och reduceringar av utgifter för att undvika ett överskridande.

Det preliminära utfallet för de takbegränsade utgifterna blev 718,3 miljarder kronor. Det innebär att de takbegränsade utgifterna beräknas bli 1,7 miljarder kronor lägre än utgiftstaket för staten. Budgeteringsmarginalen blev därmed 1,9 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statsbudgeten. Statens utgifter exklusive statsskuldräntor uppgick till 585,7 miljarder kronor, vilket är 2 miljarder kronor högre än vad som budgeterades i statsbudgeten. Det preliminära utfallet för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten uppgick till 132,6 miljarder kronor, vilket är 0,1 miljarder kronor lägre än beräknat i budgetpropositionen för 1998.

Som andel av BNP uppgick de takbegränsade utgifterna för år 1998 preliminärt till 39,8 procent, vilket är 0,4 procentenheter mindre än år 1997. Jämfört med år 1997 ökade de takbegränsade utgifterna med 19,4 miljarder kronor.

Tabell 5.2 Takbegränsade utgifter år 1998

Miljarder kronor

	Stats- budgeten	Preliminärt utfall	Differens
Utgifter exkl. statsskuld- räntor	583,7 ¹	585,7	2,0
Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten	132,7	132,6	-0,1
Takbegränsade utgifter	716,4	718,3	1,9
Budgeteringsmarginal	3,6	1,7	-1,9
Utgiftstak för staten	720,0	720,0	0,0

¹ Inkl. posten Minskning av anslagsbehållningar med 5 miljarder kr onor.

5.2.3 Statsbudgetens preliminära utgifter 1998

Som framgår av tabell 5.1 uppgick det preliminära utfallet för statsbudgetens utgifter till 696,6 miljarder kronor. Det är 5,6 miljarder kronor högre än vad som ursprungligen budgeterades. På tilläggsbudget tillfördes 1,8 miljarder kronor och det preliminära utfallet är därmed 3,9 miljarder kronor högre än totalt anvisade medel.

En större förbrukning än anvisade medel kan finansieras genom att myndigheterna utnyttjar ingående reservationer/anslagssparande eller anslagskredit eller genom att regeringen genom särskilda beslut, s.k. medgivet överskridande, tillför ett anslag ytterligare medel.

Avvikelserna per utgiftsområde i förhållande till anvisade medel på statsbudgeten redovisas i tabell 5.3. Det preliminära utfallet för de 27 utgiftsområdena är 6,3 miljarder kronor högre än

budgeterat. För utgiftsområde 6, 10, 22, 25, 26 och 27 blev det preliminära utfallet mer än 1 miljard kronor högre än anvisat på statsbudgeten. Två utgiftsområden, utgiftsområde 13 *Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet* och utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*, redovisar utfall som underskrider budgeterade belopp i statsbudgeten med mer än 1 miljard kronor.

Nedan kommenteras endast de större avvikelserna mellan budgeterade belopp i statsbudgeten och det preliminära utfallet.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

I statsbudgeten anvisades utgiftsområdet 41,2 miljarder kronor. Det preliminära utfallet blev 1,2 miljarder kronor högre än budgeterat. De högre utgifterna är framför allt hänförliga till anslaget *Försvarmakten*, vars utfall blev 1,4 miljarder kronor högre än anvisat. Den högre förbrukningen inom utgiftsområdet ryms inom tillgängliga medel, då anslagssparande från tidigare budgetår har nyttjats.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Det preliminära utfallet för utgiftsområdet blev 2,5 miljarder kronor eller knappt 7 procent högre än vad som budgeterades i statsbudgeten. Differensen förklaras till största delen av högre utgifter för anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* Utfallet för anslaget blev 20,7 miljarder kronor, vilket är 2,8 miljarder kronor högre än anvisat i statsbudgeten. Utgifterna för sjukpenningen har ökat kraftigt på grund av ett större antal sjukdagar, bl.a. som en följd av att långtids-sjukskrivningarna har ökat. Under år 1998 har riksdagen beslutat om en höjning av ersättningsnivån, förkortat sjuklöneperioden samt tagit bort begränsningsreglerna kring kompletterande avtalsersättningar.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Det preliminära utfallet för utgiftsområdet blev 5,4 miljarder kronor eller 12,6 procent lägre än anvisat i statsbudgeten. Avvikelsen hänförs till anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning*. Orsaken är att den öppna arbetslösheten blev lägre än vad som tidigare prognostiserats. I budgetpropositionen för 1998 beräknades den öppna arbetslösheten till 7,4 procent. I 1998 års ekonomiska vårproposition nedreviderades den öppna arbetslösheten till 6,7 procent. Till följd av detta

minskades anslaget med 4,2 miljarder kronor på tilläggsbudget. Utfallet för den öppna arbetslösheten blev 6,5 procent, dvs. 0,9 procentenheter lägre än vad som antogs i budgetpropositionen för 1998.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

I statsbudgeten anvisades totalt 24,1 miljarder kronor. Det preliminära utfallet blev 27,4 miljarder kronor, vilket är 3,3 miljarder kronor eller 13,6 procent högre än anvisade medel. Avvikelsen beror främst på att Banverket och Vägverket utnyttjat delar av sina anslagssparanden.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Det preliminära utfallet uppgår till 11,8 miljarder kronor och är därmed 1,9 miljarder kronor lägre än anvisade medel i statsbudgeten. Förklaringen är främst att de EU-finansierade utgifterna för bl.a. *Arealersättning och djurbidrag m.m.* och *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter m.m.* blev lägre än budgeterat. Vidare senarelades utgifter om knappt 0,4 miljarder kronor för miljöersättning avseende flerårig vallodling från år 1998 till år 1999.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Det preliminära utfallet för utgiftsområdet uppgår till 96,8 miljarder kronor, vilket är 3,7 miljarder kronor högre än anvisade medel i statsbudgeten. I 1998 års ekonomiska vårproposition tillfördes utgiftsområdet, framför allt anslaget *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*, ytterligare 4,2 miljarder kronor på tilläggsbudget.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Utgifterna för statsskuldsräntorna påverkas främst av statsskuldens storlek, räntenivåer och växelkurser, men även av mer tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Utgiftsområdet redovisar för året 1998 de högsta utgifterna av samtliga utgiftsområden. Utgiftsområdets andel av statsbudgetens utgifter uppgick till drygt 16 procent.

I statsbudgeten anvisades 109,1 miljarder kronor. Det preliminära utfallet uppgår till 113,4 miljarder kronor. Utfallet blev således knappt 4,3 miljarder kronor högre än anvisat belopp. Skillnaden förklaras främst av högre ränteutgifter på lån i utländsk valuta och ökade valutakursförfluster till följd av att kronan försvagades i förhållande till de valutakurser som beräkningen i statsbudgeten baserades på.

Utgiftsområde 27 Avgiften till EG-budgeten

Det preliminära utfallet för utgiftsområdet uppgår till 21,2 miljarder kronor, vilket är 1,6 miljarder kronor eller 8 procent högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av högre utgifter för anslagen *Mervärdesskattebaserad avgift* och *Avgift baserad på bruttonationalinkomsten*. Den mervärdesskattebaserade avgiften och avgiften baserad på bruttonationalinkomsten blev 1,1 miljarder kronor respektive 0,4 miljarder kronor högre än anvisat i statsbudgeten.

Den största delen av ökningen beror på uppreviderade avgiftsbaser för åren 1995-1997, (framför allt blev mervärdesskattebasen år 1997 större än vad som tidigare antagits), vilket ökade avgiften med omkring 0,9 miljarder kronor. Den andra större effekten beror på att ECU-kursen den sista december 1997 blev högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 1998. Kursen per den sista december 1997 avgör till vilken kurs betalningarna görs under år 1998. Den högre ECU-kursen medförde därför ökade utgifter på ca 0,4 miljarder kronor i förhållande till vad som beräknades i statsbudgeten.

Minskning av anslagsbehållningar

I statsbudgeten för år 1998 beräknades en förbrukning av anslagsbehållningarna med 5 miljarder kronor. Denna förbrukning redovisades i en särskilda post *Minskning av anslagsbehållningar*. Posten är ett netto mellan förbrukning av kvarstående medel från föregående budgetår och sparade medel från innevarande budgetår samt utnyttjande av anslagskredit. I redovisningen av det preliminära utfallet ingår förbrukningen av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit i utgifterna för respektive utgiftsområde. Det preliminära utfallet visar att anslagsbehållningarna minskade med 4,7 miljarder kronor år 1998.

Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.

Det preliminära utfallet för Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning inklusive den kassamässiga korrigeringen uppgick till minus 2,5 miljarder kronor. Utfallet för RGK:s nettoutlåning m.m. blev därmed 0,7 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statsbudgeten. Två delförklaringar till minskningen är att Centrala studie-stödsnämndens upplåning för studielån blev lägre än beräknat och att det s.k. Securumlånet återbetalades till RGK.

Tabell 5.3 Statsbudgetens utgifter år 1998

Miljarder kronor

	Statsbudget	Tilläggs- budget	Totalt anvisat	Preliminärt utfall	Differens Utfall stats- budget
U0 1 Rikets styrelse	4,0	0,0	4,0	4,3	0,4
U0 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2,1	0,0	2,0	2,0	-0,1
U0 3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,7	0,0	5,7	5,9	0,2
U0 4 Rättsväsendet	21,0	0,1	21,1	21,4	0,4
U0 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,8	0,0	2,8	2,6	-0,2
U0 6 Totalförsvaret	41,2	0,1	41,3	42,4	1,2
U0 7 Internationellt bistånd	11,4		11,4	11,5	0,0
U0 8 Invandrare och flyktingar	3,9	0,4	4,2	4,2	0,3
U0 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	22,5	0,3	22,8	23,1	0,6
U0 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	37,2		37,2	39,7	2,5
U0 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62,7		62,7	62,7	0,0
U0 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	35,8		35,8	35,9	0,1
U0 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	42,7	-4,2	38,5	37,3	-5,4
U0 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	47,5	-0,1	47,5	47,7	0,1
U0 15 Studiestöd	21,3	-0,1	21,3	21,9	0,6
U0 16 Utbildning och universitetsforskning	27,1	0,2	27,2	27,7	0,7
U0 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,3		7,3	7,3	0,0
U0 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	22,8	0,4	23,2	22,4	-0,5
U0 19 Regional utjämning och utveckling	3,6		3,6	3,4	-0,2
U0 20 Allmän miljö- och naturvård	1,2	0,1	1,2	1,4	0,2
U0 21 Energi	1,6	0,4	2,0	0,9	-0,7
U0 22 Kommunikationer	24,1	0,0	24,1	27,4	3,3
U0 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13,7	0,0	13,7	11,8	-1,9
U0 24 Näringsliv	2,7	0,0	2,7	2,8	0,1
U0 25 Allmänna bidrag till kommunerna	93,0	4,2	97,3	96,8	3,7
U0 26 Statsskuldsräntor m.m.	109,1		109,1	113,4	4,3
U0 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	19,6		19,6	21,2	1,6
Minskning av anslagsbehållningar	5,0		5,0	0,0	-5,0
Summa utgiftsområden	692,8	1,8	694,6	699,1	6,3
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.	-1,8		-1,8	-2,5	-0,7
Summa statsbudgetens utgifter	691,0	1,8	692,7	696,6	5,6

5.3 Utgiftsprognos för 1999

Det av riksdagen beslutade utgiftstaket för år 1999 på 753 miljarder kronor ligger fast. Rege-
ringen följer noggrant utgiftsutvecklingen under
innevarande budgetår. Kontinuerlig utgiftsupp-
följning och granskning av prognoser är centralt
för att i tid kunna vidta korrigerande åtgärder.

I statsbudgeten beräknades budgetsaldot till
16 miljarder kronor för 1999, (se tabell 5.4).
Aktuell prognos för statsbudgetens saldo är
93,2 miljarder kronor, dvs. en förbättring med
77,2 miljarder kronor.

Ökade inkomster förklarar till två tredjedelar
det förbättrade budgetsaldot. Inkomsterna ökar
med 49,1 miljarder kronor jämfört med den be-
räkning som gjordes i statsbudgeten och beräk-

nas nu till 745,5 miljarder kronor. Av inkomstökningen på 49,1 miljarder kronor utgörs ca 19 miljarder kronor av högre skatteinkomster och ca 30 miljarder kronor av högre övriga inkomster. De högre inkomsterna beror främst på högre antagande om lönesummans utveckling, högre realisationsvinster i företag och hushåll samt ökade inkomster från försäljning av statlig egendom, (se kapitel 6.4 för en mer detaljerad redovisning av inkomstprognoser för år 1999).

Statsbudgetens utgifter prognostiseras till 652,3 miljarder kronor, vilket är 28,1 miljarder kronor lägre än vad som angavs i statsbudgeten. Utgifter exklusive statsskuldräntor förväntas öka med 2,2 miljarder kronor till 616 miljarder kronor.

Aktuell beräkning av statsskuldräntorna uppgår till 92,9 miljarder kronor. Det är en höjning med 8,3 miljarder kronor jämfört med statsbudgeten. Utgiftshöjningen beror framför allt på ökade kursförluster till följd av större byten av statsobligationer än vad som tidigare planerades.

Prognosen för Riksgäldskontorets nettoutlåning, inklusive den kassamässiga korrigeringen och överföringen av medel från AP-fonden, är -56,6 miljarder kronor. Jämfört med statsbudgeten medför aktuell prognos att budgetsaldot förbättras med 38,6 miljarder kronor. Detta förklaras till största delen av att det i statsbudgeten förutsattes att de av Riksgäldskontoret tillfälligt förvaltade medlen för premiepensionen avseende inkomståren 1995-1997, skulle överföras till Premiepensionsmyndigheten under 1999. Överföringen har nu senarelagts till år 2000, vilket förbättrar budgetsaldot med 37 miljarder kronor år 1999.

Statsskulden beräknas vid utgången av år 1999 uppgå till 1 325,4 miljarder kronor, vilket är 56,9 miljarder kronor lägre än beräkningen i statsbudgeten.

Tabell 5.4 Budgetsaldo och statsskuld år 1999

Miljarder kronor

	Stats- budgeten	Prognos	Differens
Inkomster	696,4	745,5	49,1
Utgifter:	680,4	652,3	-28,1
Varav utgifter exkl. statsskuldräntor	613,8 ¹	616,0	2,2
Varav statsskuldrän- tor	84,6	92,9	8,3
Varav riksgäldskonto- rets nettoutlåning m.m. ²	-18,0	-56,6	-38,6
Budgetsaldo	16,0	93,2	77,2
Statsskuld	1 382,3	1 325,4	-56,9

¹Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.²Inklusive kassamässig korrigering och den finansiella överföringen från AP-fonden till RGK.*Prognos för takbegränsade utgifter 1999*

Riksdagen har för år 1999 fastställt utgiftstaket för staten till 753 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna beräknades i statsbudgeten till 749,7 miljarder kronor. I statsbudgeten uppgick därmed budgeteringsmarginalen till 3,3 miljarder kronor.

I den nu aktuella beräkningen av de takbegränsade utgifterna ingår effekten av såväl besparingar och begränsningsbelopp som effekten av förslagen på tilläggsbudgeten. Som framgår av tabell 5.5 prognostiseras de takbegränsade utgifterna till 751,8 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen beräknas därmed uppgå till 1,2 miljarder kronor, vilket är 2,1 miljarder kronor lägre än beräkningen i statsbudgeten. Minskningen beror på att utgifter exklusive statsskuldräntor bedöms öka med 2,2 miljarder kronor till 616,0 miljarder kronor. Utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten beräknas till 135,8 miljarder kronor, vilket är oförändrat jämfört med beräkningen i statsbudgeten.

Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till 40,7 procent. Jämfört med år 1998 är de takbegränsade utgifterna som andel av BNP i princip oförändrade när hänsyn tas till ålderspensionsreformens effekter på de takbegränsade utgifterna.

Tabell 5.5 Takbegränsade utgifter år 1999

Miljarder kronor

	Stats- budgeten	Prognos	Differens
Utgifter exkl. statsskuld- räntor	613,8 ¹	616,0	2,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	135,8	135,8	0,0
Takbegränsade utgifter	749,7	751,8	2,1
Budgeteringsmarginal	3,3	1,2	-2,1
Utgiftstak för staten	753,0	753,0	0,0

¹ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållning.

5.3.1 Utgiftsbegränsande åtgärder 1999

Om det finns risk för att utgiftstaket för staten kommer att överskridas, skall regeringen för att undvika detta enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, vidta sådana åtgärder som den har befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Utgiftstaket är ett allvarligt budgetpolitiskt åtagande för regeringen. Ekonomistyrningsverkets senaste prognos visar att utgiftstaket för staten år 1999 riskerar att överskridas med 6,7 miljarder kronor. Regeringen delar Ekonomistyrningsverkets bedömning att utgiftstaket riskerar att överskridas och vidtar därför utgiftsbegränsande åtgärder motsvarande totalt ca 8 miljarder kronor. Åtgärderna utgörs dels av besparingar och dels av den utgiftsreduktion som beräknas uppkomma till följd av införandet av s.k. begränsningsbelopp för anslagsförbrukningen på vissa anslag. Besparingarna uppgår till totalt ca 4,2 miljarder kronor och effekten av begränsningsbeloppen beräknas till omkring 3,7 miljarder kronor. Effekten av såväl besparingar som begränsningsbeloppen har beaktats i aktuell beräkning.

Besparingar år 1999

Besparingarna för år 1999 uppgår till ca 4,2 miljarder kronor. Dessa besparingar redovisas fördelade per utgiftsområde i tabell 5.6. Av det totala besparingsbeloppet fattar regeringen beslut om ca 3,2 miljarder kronor. Resterande besparingar föreslår regeringen dels på tilläggsbudget i denna proposition, dels, vad gäller läkemedelsförmånen, i annan proposition. Förslagen på tilläggsbudget avser anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (utgiftsområde 14 *Arbetsmarknad och arbetsliv*) och anslaget Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

(utgiftsområde 25 *Allmänna bidrag till kommuner*). De beloppsmässigt största besparingarna kommenteras nedan.

Den största besparingen på utgiftsområde 9 *Hälsovård, sjukvård och social omsorg* utgörs av en höjning av högkostnadsskyddet inom läkemedelsförmånen. Utgifterna för läkemedel har ökat mycket kraftigt mellan 1990 och 1998. Enligt regeringen är det angeläget att vidta åtgärder för att hejda denna utveckling. I avvaktan på att en mer omfattande översyn hinner genomföras, bör åtgärder vidtas inom ramen för det nuvarande systemet. Regeringen föreslår därför i prop. 1998/99:106 att högkostnadsskyddet höjs fr.o.m. 1 juni 1999 med 500 kronor från 1 300 kronor till 1 800 kronor. Besparingen för anslaget *Bidrag till läkemedelsförmånen* beräknas uppgå till 800 miljoner kronor för år 1999.

De totala besparingarna inom utgiftsområde 14 *Arbetsmarknad och arbetsliv* uppgår till 1 161 miljoner kronor. Största enskilda besparingen härrör från anslaget *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* och uppgår till 1 126 miljoner kronor. I statsbudgeten anvisades anslaget 21 961 miljoner kronor. Regeringen bedömer emellertid att behovet av konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat.

Under utgiftsområde 15 *Studiestöd* minskas anslaget *Vuxenstudiestöd m.m.* med 100 miljoner kronor. Denna besparing avser medel som står till regeringens disposition.

Besparingen inom utgiftsområde 18 *Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande* uppgår till 120 miljoner kronor och avser anslaget *Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet*. Merparten av besparingen är en förskjutning i tiden, då 100 miljoner kronor av besparingen återförs till anslaget år 2002.

Totalt reduceras utgifterna för utgiftsområde 22 *Kommunikationer* med 500 miljoner kronor. Besparingen avser anslaget *Väghållning och statsbidrag*.

Den största enskilda besparingen på utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske m.m.* avser vallstödet och uppgår till 400 miljoner kronor. Denna besparing avser senareläggning av utbetalning av miljöersättning för flerårig vallodling från år 1999 till år 2000. Senareläggningen berör anslagen *Kompletterande åtgärder inom jordbruket* och *Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket*.

Tabell 5.6 Besparingar år 1999

Miljoner kronor	
Effekt på takbegränsade utgifter	1999
Utgiftsområde	
Uo 4 Rättsväsendet	45
Uo 5 Utrikesförvaltning och internationell. samverkan	50
Uo 8 Invandrare och flyktingar	15
Uo 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	860
Uo 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	115
Uo 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ¹	1 161
Uo 15 Studiestöd	100
Uo 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15
Uo 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjn. & byggande	120
Uo 19 Regional utjämning och utveckling	20
Uo 20 Allmän miljö- och naturvård	60
Uo 21 Energi	180
Uo 22 Kommunikationer	500
Uo 23 Jord- och skogsbruk, fiske m.m.	870
Uo 25 Allmänna bidrag till kommunerna	40
Summa besparingar	4 151

¹ Nettobesparing efter satsning på bl.a. lönebidrag och lönegaranti.

Begränsningsbelopp år 1999

Begränsningsbeloppens syfte är att säkerställa att anslagsförbrukningen år 1999 inte överstiger en viss bestämd nivå. De nivåer som anges i tabell 5.7 utgör de maximala utgifterna för berörda utgiftsområden och anslag. För utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* är den högsta tillåtna anslagsbelastningen 29 986 miljoner kronor inklusive förbrukning av anslagsbehållningar. Den faktiska utgiftsreduktionen av samtliga begränsningsbelopp är osäker, men beräknas uppgå till totalt ca 3,7 miljarder kronor.

Tabell 5.7 Begränsningsbelopp år 1999

Miljoner kronor	
Nivåer som ej får överskridas	1999
Utgiftsområde/Anslag	
Uo 1, 1995/96 B2 Samarbete och utveckling Östersjön	279
Uo 2, A14 kontrollfunktionen i staten	116
Uo 3, A2 Skattemyndigheterna	4 482
Uo 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	3 011
Uo 5, A1 Utrikesförvaltningen	1 906
Uo 6 Totalförsvaret	45 948
Uo 7, Vo A Internationellt utvecklingssamarbete	11 150
Uo 7, Vo B Samarbete Central- och Östeuropa	835
Uo 8, B2 Särskilda åtg. i utsatta bostadsområden	142
Uo 18, E1 Lokala investeringsbidrag	960
Uo 19, 1998 A1 Regionalpolitiska åtgärder	610
Uo 21, B4 Energiforskning	247
Uo 21, B9 Åtg. för elvärmeförsörjning i Sydsverige	0
Uo 22, A2 Våghållning och statsbidrag	11 895
Uo 22, A4 Banverket: Banhållning	7 290
Uo 24, D1 Teknisk forskning och utveckling	869
Uo 24 1995/96 A 16 Program för småftg. utveckling	298
Uo 25, A2 Särsk. insatser i kommuner och landsting	950

5.3.2 Utgiftsprognoser per utgiftsområde

I tabell 5.8 redovisas de prognostiserade utgifterna per utgiftsområde samt de prognostiserade utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden har utgiftsprognoserna reviderats kraftigt i förhållande till anvisade medel på statsbudgeten. De största differenserna mellan prognos och statsbudgeten redovisas utgiftsområdesvis.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Den nuvarande utgiftsprognosen innebär att utgifterna för utgiftsområdet förväntas uppgå till 4,7 miljarder kronor, vilket är 0,6 miljarder kronor högre än anvisade medel i statsbudgeten. De högre utgifterna hänför sig i huvudsak till anslagen *Regeringskansliet m.m.* och *äldreanslaget Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen* (den s.k. Östersjömiljarden). Den högre beräknade förbrukningen finansieras av anslagssparande och reservationer.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

I statsbudgeten för år 1999 anvisades utgiftsområdet 21,9 miljarder kronor. Aktuell beräkning överstiger anvisade medel med 0,4 miljarder kro-

nor. Största delen av avvikelsen härrör från anslagen *Domstolsväsendet m.m.* och *Kriminalvården*. Utgiftsprognosen för de två anslagen innebär att tillgängliga medel överskrids och att anslagskrediten därmed måste utnyttjas.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

I statsbudgeten anvisades utgiftsområdet totalt 44,1 miljarder kronor. Aktuell utgiftsberäkning uppgår till 45,6 miljarder kronor och överstiger därmed anvisade medel med 1,5 miljarder kronor. Störst avvikelse uppvisar anslaget *Utveckling och investeringar*. Utgiftsprognosen för detta anslag är 1,1 miljarder kronor högre än anvisade medel. Vidare är utgifterna för anslagen *Funktionen Civil ledning* och *Funktionen Hälso- och sjukvård* 0,2 miljarder kronor respektive 0,1 miljarder kronor högre än beloppen i statsbudgeten. De högre beräknade utgifterna för dessa anslag täcks av anslagssparande och anslagskrediter.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Den senaste utvecklingen i Förbundsrepubliken Jugoslavien ger anledning till stor oro. Sverige har åtagit sig att ge tillfälligt skydd för upp till 5 000 av de fördrivna från Kosovo som i dag befinner sig i dess närområde. Antalet registrerade i Statens invandrarverks mottagandesystem kan därför också komma att bli högre än tidigare vad som beräknats för innevarande år. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen inom området vad gäller prognoser och utgifter samt vid behov återkomma i budgetpropositionen för år 2000.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

I statsbudgeten anvisades totalt 24 miljarder kronor. Regeringen föreslår i prop. 1998/99:106 i dag bl.a. att högkostnadsskyddet inom läkemedelsförmånen höjs med 500 kronor, vilket innebär en besparing på 0,8 miljarder kronor. Denna besparing är inräknad i aktuell prognos. Aktuell prognos överstiger anvisade medel med 0,6 miljarder kronor. Den främsta orsaken till avvikelsen är att utgifterna för anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånen* beräknas överstiga anvisat belopp i statsbudgeten med omkring 0,6 miljarder kronor. Regeringens bedömning är att en utredning bör tillsättas för att göra en översyn av läkemedelsförmånen i syfte att bl.a. få kontroll över kostnadsutvecklingen.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Aktuell beräkning visar att utgifterna inom utgiftsområdet förväntas uppgå till 84,9 miljarder kronor, vilket är ca 4,4 miljarder kronor högre än vad som anvisades på statsbudgeten. Avvikelsen härrör från anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* Aktuell prognos för anslaget uppgår till 24,6 miljarder kronor. Det är 4,5 miljarder kronor högre än vad som anvisades på statsbudgeten. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i samband med budgetpropositionen för 2000. Utgifterna för sjukförsäkringen har ökat kraftigt under år 1998 och prognoserna för år 1999 och framåt visar på en fortsatt ökning. Regeringen avser att inom kort tillsätta en särskild utredare för att bl.a. föreslå åtgärder för att dämpa den kraftiga utgiftsutvecklingen. På basis av utredarens förslag avser regeringen att ge förslag till åtgärder i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgiftsprognosen uppgår till 41,1 miljarder kronor och är därmed 1,2 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Till största delen förklaras ökningen av högre utgifter för anslagen för *Föräldraförsäkring* och för *Underhållsstöd*, vilka ökar med 0,6 miljarder kronor respektive 0,5 miljarder kronor. De högre utgifterna förklaras bl.a. av att tidigare icke preciserade besparingar inräknades i anslagsbeloppen i statsbudgeten. Dessa icke preciserade besparingar kommer emellertid inte att genomföras under 1999 och ingår således inte i aktuella prognoser för de två anslagen. För åren 2000-2002 föreslår regeringen en besparing för underhållsstödet uppgående till 210 miljoner kronor per år och en besparing på föräldraförsäkringen (SGI) som år 2002 uppgår till 550 miljoner kronor.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Prognosen för den öppna arbetslösheten år 1999 uppgår till 5,8 procent av arbetskraften.

Aktuell beräkning för utgiftsområdet uppgår till 33,5 miljarder kronor, vilket är ca 0,2 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statsbudgeten.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsprognosen för år 1999 uppgår till 47,6 miljarder kronor, vilket är 0,7 miljarder kronor

lägre än anvisade medel i statsbudgeten. De lägre utgifterna förklaras till största delen av besparingen på anslaget *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*. Regeringen bedömer att behovet av konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat sedan bedömningen i statsbudgeten.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Aktuell utgiftsprognos för utgiftsområdet uppgår till 21,1 miljarder kronor. Det är 1,4 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Den främsta orsaken till minskningen beror på en redovisningsteknisk förändring som innebär att avräkningsprinciperna för Centrala studiestödsnämnden avseende anslaget *Studiemedel m.m.* gjorts mer enhetliga. I stället för att som tidigare tillämpa både utgifts- och kassamässig avräkning för olika slag av utgifter under anslaget tillämpas efter förändringen enbart en kassamässig avräkningsprincip. Förändringen medför att ca 1,2 miljarder kronor avräknas år 2000 i stället för år 1999. Ramen för utgiftsområdet påverkas inte av förändringen. Vidare är utgiftsprognosen för anslaget *Studiemedel m.m.* knappt 0,3 miljarder kronor lägre än anvisade medel i statsbudgeten. Minskningen förklaras främst av en något lägre studerandevolym.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

I statsbudgeten anvisades totalt 29 miljarder kronor. Utgifterna förväntas bli 1 miljard kronor högre. Den främsta orsaken till utgiftsökningen är att en del av en tidigare beslutad besparing uppgående till 1 060 miljoner kronor, som inom utgiftsområdet tagits ut genom anslagsminskningar om 566 miljoner kronor, kompenseras genom förbrukning av anslagsbehållningar. För utgiftsområdet uppgår den högsta tillåtna anslagsbelastningen till 29 986 miljoner kronor.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

För år 1999 beräknas utgifterna till 19,5 miljarder kronor, vilket är 0,9 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Anslaget *Stöd till lokala investeringsbidrag för ekologisk hållbarhet* förklarar omkring 0,5 miljarder kronor av minskningen. Den lägre anslagsförbrukningen beror dels på besparingar (uppgående till 120 miljoner kronor), dels på utgiftsminskning till följd av begränsningsbelopp. Vidare är utgiftsprognoserna för anslagen *Räntebidrag m.m.* och *Bostadsbidrag* sammanlagt omkring 0,3 mil-

jarder kronor lägre än beloppen i statsbudgeten. De lägre beräknade utgifterna för räntebidragen förklaras främst av lägre ränteantagande.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Utgiftsprognosen uppgår till 3,9 miljarder kronor, vilket är 1,2 miljarder kronor högre än anvisat i statsbudgeten. Till största delen beror avvikelserna på att vissa åtaganden gjorda före år 1999 skall täckas av anslagsbehållningar på s.k. äldreanslag, främst äldreanslaget *Regionalpolitiska åtgärder* där utgiftsprognosen för år 1999 uppgår till 0,7 miljarder kronor. För att underlätta övergången till ett bemyndigandesystem har ett nytt anslag *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* förts upp på statsbudgeten år 1999. Anslaget uppgår under en övergångsperiod till ett lägre belopp på grund av att anslagsbehållningar på äldreanslagen istället skall tas i anspråk.

Utgiftsområde 21 Energi

Aktuell beräkning för utgiftsområdet uppgår till 1,1 miljarder kronor och understiger därmed anvisade medel i statsbudgeten med 0,6 miljarder kronor. Besparingar och utgiftsreduktioner på grund av begränsningsbeloppen förklarar ca 0,2 miljarder kronor av minskningen. Vidare har utgiftsprognosen för anslaget *Introduktion av ny energiteknik* nedreviderats med omkring 0,2 miljarder kronor jämfört med anvisade belopp i statsbudgeten. Anledningen till detta är att verksamheten ännu inte till fullo kommit igång.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

I statsbudgeten anvisades totalt 25,5 miljarder kronor. Aktuell beräkning av utgifterna uppgår till 25 miljarder kronor, vilket är 0,5 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Till största delen förklaras minskningen av begränsningsbeloppen för anslagen *Väghållning och statsbidrag*.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

I statsbudgeten anvisades totalt 2,9 miljarder kronor till utgiftsområdet. Den aktuella utgiftsprognosen överstiger anvisade medel med 0,5 miljarder kronor. Införandet av begränsningsbelopp för två anslag beräknas reducera utgifterna med drygt 0,3 miljarder kronor. Utgiftsreduceringen på grund av dessa begränsningsbelopp är inräknad i aktuell prognos. De beräknade högre utgifterna är framför allt hänförliga till de två anslagen *Teknisk forskning och utveckling* och *Program för småföretagarutveckling, för-*

nyelse och tillväxt (anvisades på statsbudgeten budgetåret 1995/96).

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
I statsbudgeten anvisades totalt 103,6 miljarder kronor till detta utgiftsområde. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna bli omkring 0,8 miljarder kronor lägre. Effekten av utgiftsbe-
gränsningen för anslaget *Bidrag till särskilda in-
sats* i vissa kommuner och landsting har beaktats i aktuell prognos.

Lägre utgifter för anslaget *Statligt utjämnings-
bidrag till kommuner och landsting* förklarar minskningen i förhållande till anvisade medel på statsbudgeten. Statistiska centralbyrån (SCB) fastställer i januari månad de utjämningsbidrag respektive utjämningsavgifter som landets kom-
muner och landsting skall erhålla eller betala under året. De av SCB fastställda nivåerna avseende år 1999 innebär att bidraget blir ca 0,7 miljarder lägre för året 1999 än vad som anvisades på stats-
budgeten.

Utgiftsområde 27 Avgiften till EG-budgeten

Från och med år 1999 består utgiftsområdet av ett enda anslag; *Avgiften till Europeiska gemens-
skapens budget*. Under detta anslag redovisas fem anslagsposter. Anslagsposterna utgörs dels av de fyra tidigare anslagen, dels av anslagsposten *Av-
gift* avseende Storbritanniens budgetreduktion.

Sveriges avgift till EU beräknas bli drygt 0,7 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten för år 1999. Vad Sverige förskotts-
vis skall betala under år 1999 avgörs av euro-
kursen den 31 december 1998. I statsbudgeten gjordes ett antagande att kursen vid detta datum skulle bli 8,66 kronor per euro. Den 31 december uppgick kursen till 9,49 kronor per euro. Diffe-
rensen mellan antagandet i statsbudgeten och kursen den 31 december 1998 är orsaken till den högre avgiften för år 1999 i jämförelse med vad som beräknades i statsbudgeten.

Sverige förväntas under år 2000 få betala en lägre avgift på grund av den påverkan som växel-
kurseffekten har på avgiften under år 1999. Det finns dock andra faktorer som kan leda till att reduceringen av avgiften för år 2000 blir mindre än den justering som växelkurseffekten föranleder. Exempel på osäkerhetsfaktorer är korrige-
ringsbetalningar och ändrade prognoser för EU-
budgetens utfall.

Mot bakgrund av de osäkerheter som fortfa-
rande finns vad gäller EU:s ändrings- och tilläggsbudget för år 1999 föreslår regeringen inte nu någon förändring av anslaget till avgiften till Europeiska gemenskapens budget för år 1999.

Minskning av anslagsbehållningar

I statsbudgeten var förbrukningen av anslagsbe-
hållningar ej fördelad per utgiftsområde, utan re-
dovisades under posten *Minskning av anslagsbe-
hållningar*. Förbrukningen prognostiserades i statsbudgeten till 5 miljarder kronor. I aktuell prognos ingår emellertid förbrukningen av an-
slagsbehållningar under respektive anslag och ut-
giftsområde.

Tabell 5.8 Prognos för takbegränsade utgifter år 1999

Miljarder kronor

	Statsbudget	Förslag till tilläggsbudget	Totalt anvisat	Prognos	Differens prognos statsbudget
UO 1 Rikets styrelse	4,2	0,0	4,2	4,7	0,6
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,7	0,0	1,7	1,7	0,0
UO 3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,8		5,8	6,0	0,2
UO 4 Rättsväsendet	21,9	0,0	21,9	22,4	0,4
UO 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,9		2,9	3,0	0,1
UO 6 Totalförsvaret	44,1	0,0	44,1	45,6	1,5
UO 7 Internationellt bistånd	11,9		11,9	12,0	0,1
UO 8 Invandrare och flyktingar	4,3	0,0	4,3	4,4	0,1
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24,0	0,1	24,1	24,6	0,6
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	80,5	0,0	80,5	84,9	4,4
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,3		34,3	34,3	0,0
UO 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	39,9		39,9	41,1	1,2
UO 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	33,8	0,2	33,9	33,5	-0,2
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	48,3	-0,3	48,0	47,6	-0,7
UO 15 Studiestöd	22,4	-0,1	22,4	21,1	-1,4
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	29,0	0,1	29,1	30,0	1,0
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,5	0,0	7,5	7,5	0,0
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	20,5	0,0	20,5	19,5	-0,9
UO 19 Regional utjämning och utveckling	2,7		2,7	3,9	1,2
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	1,5	0,0	1,6	1,6	0,0
UO 21 Energi	1,7		1,7	1,1	-0,6
UO 22 Kommunikationer	25,5	0,0	25,5	25,0	-0,5
UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	12,0		12,0	11,6	-0,3
UO 24 Näringsliv	2,9	0,0	2,9	3,4	0,5
UO 25 Allmänna bidrag till kommunerna	103,6	0,0	103,5	102,7	-0,8
UO 26 Statsskuld räntor m.m.	84,6		84,6	92,9	8,3
UO 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	21,9		21,9	22,6	0,7
Minskning av anslagsbehållningar	5,0		5,0	0,0	-5,0
Summa utgiftsområden	698,4	0,0	698,4	708,9	10,5
Summa utgiftsområden exkl. statsskuld räntor	613,8	0,0	613,8	616,0	2,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	135,8		135,8	135,8	0,0
Takbegränsade utgifter	749,7		749,6	751,8	2,1
Budgeteringsmarginal	3,3		3,4	1,2	-2,1
Utgiftstak för staten	753,0		753,0	753,0	0,0

5.4 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel sammanlagt minskar med 29 miljoner kronor. Inklusive av regeringen beslutade indragningar av anslagsbehållningar leder åtgärderna till en minskning av tillgängliga medel med 45 miljoner kronor.

De föreslagna ökningarna av anslag uppgår till totalt ca 656 miljoner kronor. I vissa fall finns förslag till finansiering av den föreslagna utgiftsökningen genom minskning av 1999 års anslag. I några fall föreslås indragning av anslagsbehållningar. Minskningarna av 1999 års anslag uppgår totalt till ca 685 miljoner kronor. Minskningarna till följd av indragningar av anslagsbehållningar uppgår till 16 miljoner kronor.

Regeringens ambition är att ökade utgifter skall finansieras genom motsvarande minskning av utgifterna samma år. Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen till 1,2 miljarder kronor för år 1999.

5.4.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

C1 Regeringskansliet m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 179 419 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Regeringskansliet m.m.* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering har skett genom att anslagen A1 *Förbandsverksamhet och beredskap m.m.*, B1 *Funktionen civil ledning*, D2 *Försvarshögskolan* och D4 *Försvarets forskningsanstalt* inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret minskades med vardera 500 000 kronor i budgetpropositionen för 1999.

Skälen för regeringens förslag: Till och med budgetåret 1998 har utgifter om ca 2 000 000 kronor per år för fakultetsansvarig vid Geneva Centre for Security Policy (GCSP) beräknats under anslagen A1 *Förbandsverksamhet och beredskap m.m.*, B1 *Funktionen civil ledning*, D2 *Försvarshögskolan* och D4 *Försvarets forskningsanstalt* inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Regeringen har beslutat att utgifterna från och med år 1999 skall finansieras av Regeringskansliet. I budgetpropositionen för 1999 minskades ovan nämnda anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret med vardera 500 000 kronor (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU1, rskr. 1998/99:38, bet. 1998/99:FöU1, rskr. 1998/99:74). Anslaget C1 *Regeringskansliet m.m.* bör därför tillföras motsvarande belopp fr.o.m. år 1999.

5.4.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Statsgaranti för Riksbankens lån till Brasilien

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för perioden 1999-2002 ställa ut kreditgaranti till Riksbanken för lån till Brasilien på högst 300 miljoner USD genom Banken för internationell betalningsutjämning (BIS).

Skälen för regeringens förslag: I december 1998 beslutade Internationella valutafondens (IMF) styrelse att bevilja Brasilien ett treårigt stabiliserings- och reformprogram. Inom ramen för programmet ställs totalt ca 40 miljarder USD eller ca 320 miljarder kronor till landets förfogande. Stödpaketet består av dels lån från internationella institutioner, dels bilaterala lån från 21 länder.

Sverige har i egenskap av medlem i den s.k. Tiogruppern ombetts att delta bland de bilaterala långivarna. Sveriges deltagande sker genom Riksbanken. Sveriges andel av de bilaterala lånen på totalt 14,5 miljarder USD uppgår till 300 miljoner USD eller ca 2,4 miljarder kronor. Enligt avtalet skall utestående lån vara återbetalda senast år 2002. De bilaterala lånen ges av Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) i Basel med garanti från de deltagande ländernas centralbanker. För Sveriges del är det således Riksbanken som garanterar lånet. Eftersom de bilaterala lånen faller utanför Riksbankens ordinarie verk-

samhet, har Riksbanken begärt statsgaranti för denna insats.

Regeringen anser det angeläget att Sverige deltar i ovannämnda stödarrangemang. Det är viktigt för Brasilien att landet tar sig ur den pågående finansiella krisen, men det har också stor betydelse för utvecklingen av världsekonomin. Regeringen anser att det är viktigt att även privata långgivare i olika länder bidrar till finansieringen genom att förnya sina lån.

Riksbanken erhåller ersättning från BIS för sin garanti. Efter ett godkännande av riksdagen kommer regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att ställa ut garantin till Riksbanken. Då fastställs en avgift som motsvarar garantins förväntade ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet. Denna avgift betalar sedan Riksbanken till Riksgäldskontoret, vilket innebär att statsbudgeten inte förväntas belastas med några kostnader för garantin.

A6 Statistiska centralbyrån

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 353 127 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A6 *Statistiska centralbyrån* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker dels genom att anslaget B1 *Riksförsäkringsverket* under utgiftsområde 10 minskas med 1 000 000 kronor, dels genom att anslaget E2 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* under utgiftsområde 16 minskas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att det inrättas ett yrkesregister som kan ersätta den insamling av yrkesuppgifter som tidigare skett i samband med folk- och bostadsräkningar. Registret skall tillgodose både statistikens och forskningens krav på relevanta data. Yrkesuppgifter används inom yrkesmedicinsk- och samhällsvetenskaplig forskning, utbildnings-, sysselsättnings- och samhällsplanering, hälso- och sjukvårdsplanering, prognosverksamhet och inom områden som berör jämställdhetsaspekter. Det övergripande målet med uppgifterna i ett yrkesregister är att bilda underlag för framställning av officiell statistik.

Yrkesregistret bör byggas upp på det sätt som SCB har föreslagit. Förslaget innebär att befintliga yrkesuppgifter i lönestatistiken utnyttjas och

kompletteras med enkätinsamling av yrkesuppgifter från de ca 180 000 småföretag som inte ingår i lönestatistiken. Kostnaden för registret beräknas till 8,3 miljoner kronor årligen under en fyraårsperiod och därefter 6 miljoner kronor per år. Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor anvisas för att under 1999 påbörja uppbyggnaden av ett yrkesregister vid SCB. Därutöver avser regeringen att låta SCB disponera 1 500 000 kronor för ändamålet av de medel som står till regeringens disposition under anslaget.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med den lagstiftning som krävs för att inrätta ett yrkesregister.

A7 Folk- och bostadsräkning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag på 70 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner vad regeringen anfört om inriktningen av registerbaserad folk- och bostadsräkning. Registerbaserad folk- och bostadsräkning bedöms kunna genomföras år 2004 eller 2005. Sammanlagt ytterligare 100 miljoner kronor avsätts år 2001 och framöver för att genomföra projektet. Utgifterna finansieras inom ramen för berörda utgiftsområden.

Riksdagen beslutade år 1995 att det skall genomföras registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Regeringen har därefter informerat riksdagen att arbetet är försenat. Den genomförda försöksverksamheten visade att uppläggnings- och lägenhetsregistret i försöksområdena har fungerat bra medan folkbokföringen på lägenheter har inneburit vissa problem. Regeringen uppdrog därför åt Statistiska centralbyrån (SCB) att under hösten 1998 utreda en alternativ metod för att kunna genomföra en folk- och bostadsräkning år 2000. Med denna metod, som innebär att SCB utnyttjar registret över 1990 års folk- och bostadsräkning och gör en kompletterande uppgiftsinsamling, är det möjligt att genomföra en folk- och bostadsräkning år 2000. Detta är emellertid en mycket kostsam engångslösning. Kostnaden beräknas till ca 230 miljoner kronor.

Mot den här bakgrunden är det regeringens bedömning att fortsatta investeringar för att

möjliggöra registerbaserad folk- och bostadsräkning är det bästa alternativet. Detta förordas också av alla som använder statistiken, nämligen kommuner, statliga myndigheter och forskare. Detta alternativ är en långsiktig investering som lägger grund för framtida folk- och bostadsräkningar och möjliggör besparingar för staten och kommunerna. Problemen i folkbokföringen bedöms vara av övergående karaktär och kunna lösas bl.a. genom att skapa stabila lägenhetsbeteckningar. På grund av förseningarna kan en registerbaserad folk- och bostadsräkning genomföras först år 2004 eller 2005. Denna tidtabell förutsätter att verksamheten påbörjas redan under innevarande budgetår. Förseningarna innebär också ökade kostnader vilket medför att sammanlagt ytterligare ca 100 miljoner kronor avsätts för projektet år 2001 och framöver. Av de medel som riksdagen redan har anslagit för verksamheten återstår ca 185 miljoner kronor. Utgifterna finansieras inom ramarna för berörda utgiftsområden (utgiftsområdena 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 22). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med den lagstiftning som krävs för att genomföra registerbaserad folk- och bostadsräkning.

A16 Statens Lokalförsörjningsverk

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag A16 *Statens Lokalförsörjningsverk: Avvecklingskostnader* uppgående till 3 300 000 kronor anvisas för år 1999. Finansiering sker genom att anslaget A5 *Täckning av merkostnader för lokaler* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat om avveckling av Statens lokalförsörjningsverk från den 1 januari 1998 (prop. 1997/98:1, utgiftsområde 2, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120). Avvecklingskostnaderna har finansierats från ramanslaget A11 *Statens lokalförsörjningsverk: Avvecklingskostnader* inom utgiftsområde 2 upptaget på statsbudgeten år 1998. Kostnaderna för avvecklingen har visat sig bli 3 300 000 kronor högre än beräknat.

Regeringen bedömer att kostnaderna bör finansieras från ett särskilt anslag för detta ändamål. Därför föreslås att ett ramanslag A16 *Statens lokalförsörjningsverk: Avvecklingskostnader* tas

upp på statsbudgeten även för 1999 med 3 300 000 kronor.

5.4.3 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Höjning av avgiften till brottsofferfonden

Regeringens förslag: Avgiften till brottsofferfonden höjs från 300 till 500 kronor. Förstärkningen av fonden sker för att öka utrymmet för bidrag till ideella organisationers verksamhet.

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i juni 1995 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utvärdera de åtgärder som den senaste tioårsperioden har vidtagits på brottsofferområdet (dir. 1995:94). En särskild utredare förordnades i januari 1996. Utredningen antog namnet Brottsofferutredningen (Ju 1995:07).

Utredningen lade i mars 1998 fram betänkandet BROTTSOFFER - Vad har gjorts? Vad bör göras? (SOU 1998:40). Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen tar i detta ärende endast upp frågan om avgiften till brottsofferfonden.

Lagförslaget gäller rättsverkan av brott och faller inom Lagrådets granskningsområde. Förslaget innebär dock endast en höjning av avgiften. När brottsofferfonden infördes anförde Lagrådet endast vissa lagtekniska synpunkter. Lagrådets hörande måste mot den bakgrunden anses sakna betydelse.

Brottsofferutredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Stockholms, Helsingborgs, och Sundsvalls tingsrätter*, samt *Riksåklagaren* avstyrker förslaget och *Gävle* och *Luleå tingsrätter* samt *Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet* är tveksamma. *Brottsoffermyndigheten* föreslår att avgiften enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll dessutom skall höjas till 70 kronor per dag och högst få uppgå till 5 000 kronor.

Bakgrund: Enligt 1 § lagen (1994:419) om brottsofferfond skall den som döms för ett eller flera brott i domen åläggas att betala en avgift på 300 kronor, om fängelse ingår i straffskalan för

något av brotten. Detsamma gäller när fråga om ansvar för brott tas upp av åklagare genom strafföreläggande.

Avgifterna skall enligt 3 § föras till en brottsofferfond, vars medel, enligt de föreskrifter som regeringen bestämmer, skall användas för verksamhet som gagnar brottsoffer.

I 1 § förordningen (1994:426) om brottsofferfond anges att bidrag från fonden får lämnas för att stödja forskning, utbildning, information och annan utvecklingsverksamhet som gäller brottsofferfrågor och som bedrivs av ideella organisationer eller i privat eller offentlig regi. Bidrag får enligt paragrafens andra stycke lämnas till löpande verksamhet bara om det finns särskilda skäl. Begränsningen infördes 1995. Frågor om bidrag från fonden prövas enligt 3 § av ett råd vid Brottsoffermyndigheten.

Bestämmelser om uppbörd och indrivning av fondavgifter finns i bötesverkställighetslagen (1979:189), lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m., bötesverkställighetsförordningen (1979:197) och indrivningsförordningen (1993:1229).

Fonden tillförs också avgifter enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Den som verkställer ett fängelsestraff enligt lagen skall enligt 5 § betala en avgift, om det är motiverat med hänsyn till hans möjligheter att erhålla inkomst under verkställigheten utanför anstalt. Avgiften uppgår enligt paragrafens andra stycke till 50 kronor per dag som verkställigheten skall pågå, dock högst 3 000 kronor.

När brottsofferfonden inrättades beräknades att fondavgiften skulle tillföra fonden 19 miljoner kronor per år (prop. 1993/94:143, s. 24 f). Av Brottsoffermyndighetens årsredovisningar framgår att fonden 1997 och 1998 har tillförts 10,6 respektive 10,1 miljoner kronor per år genom frivillig betalning av fondavgiften. Fonden har vardera året tillförts 3,2 miljoner kronor genom frivillig betalning av avgiften enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Samtidigt har 2,9 respektive 2,5 miljoner kronor tillförts fonden genom indrivning av avgifter.

Skälen för regeringens förslag: Brottsofferfonden inrättades för att bl.a. skapa utrymme för ekonomiska bidrag till olika ideella organisationers arbete på brottsofferområdet (se prop. 1993/94:143, s. 20 f, bet.1993/94:JuU25, s. 10 f, rskr. 1993/94:320). Brottsofferjourer, kvinnojourer och andra brottsofferinriktade ideella organi-

sationer har tilldelats relativt stora belopp ur brottsofferfonden. Bidrag från fonden till löpande verksamhet får dock enligt 1 § andra stycket förordningen (1994:426) om brottsofferfond lämnas endast om det finns särskilda skäl. På grund av det rådande ekonomiska läget i främst kommunerna har bidragen till organisationerna minskat under senare år.

Utredningen har mot denna bakgrund föreslagit att avgiften till brottsofferfonden höjs till 500 kronor. Tillskottet bör enligt utredningen reserveras för bidrag till de ideella organisationerna, främst den löpande verksamheten. Utredningen har därför också föreslagit att inskränkningen för bidrag till löpande verksamhet tas bort.

De ideella organisationerna på brottsofferområdet gör betydande insatser till stöd för brottsoffer. Det är mycket angeläget att de ges tillräckligt stöd för sin verksamhet. Det är naturligt att brottsofferfonden används för detta ändamål. Regeringen ser det som nödvändigt att förstärka brottsofferfonden och anser liksom utredningen att det bör ske genom en höjning av avgiften till fonden. Endast på det sättet kan stödet till de ideella organisationerna öka utan att fondens utdelning till bland annat forskning eftersätts. Med utgångspunkt i de belopp som 1997 och 1998 inflöt i brottsofferavgifter och tillfördes genom indrivning av avgifter till fonden kan den nu föreslagna höjningen beräknas tillföra fonden knappt 9 miljoner kronor per år.

Riksåklagaren har invänt mot en höjning av avgiften och menar att det finns en risk för allmänt minskad respekt för det straffrättsliga systemet, i synnerhet för dem som döms för mindre allvarliga brott, om avgiften får för stor proportion i förhållande till straffet. *Luleå tingsrätt* anför att avgiften inte bör vara lika kännbar som bötesstraffet, vilket ofta kan komma att inträffa efter en höjning. *Gävle tingsrätt* anför att det blir mer befogat att differentiera avgiftsnivån mellan olika brott om avgiften höjs. *Stockholms tingsrätt* anför att en möjlighet till jämkning och i vissa fall eftergift av skyldigheten att utge avgift bör övervägas.

Regeringen kan i och för sig ha förståelse för dessa synpunkter. Enligt regeringens mening kan dock avgiften inte ens efter en höjning till 500 kronor anses vara särskilt hög. Det torde höra till de absoluta undantagen att bötesstraffet understiger det beloppet. Utgångspunkterna för utformningen av systemet för skyldigheten att betala avgiften bör vara desamma som när fonden

infördes 1994, nämligen att systemet skall vara acceptabelt från rättvisesynpunkt, enkelt att tillämpa och förutsebart för den enskilde (jfr prop. 1993/94:143, s. 22). Bland annat kravet på enkelhet talar mot differentierade avgifter. Avgiftens storlek efter höjningen medför enligt regeringens bedömning heller inte något behov av jämningsregler.

Avgiften skall slutligen inte vara högre än att frivillig betalning underlättas. Den skall inte heller inkräkta på betalning av eventuella skadestånd och böter (jfr prop. 1993/94:143, s. 22). *Sundsvalls tingsrätt* har inväntat att mot en höjning av avgiften med hänvisning till dessa krav. *Helsingborgs tingsrätt* har pekat på risken för en minskad frivillig betalning. Regeringen gör bedömningen att en höjning med 200 kronor inte nämnvärt torde påverka betalningsbenägenheten.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anför att tillskottet inte bör öronmärkas för de ideella organisationernas verksamhet och att fördelningen bör ske enligt samma principer som gäller övriga medel. Mot bakgrund bl.a. av det minskade ekonomiska stödet till de ideella organisationerna menar regeringen att det tvärtom är angeläget att en förstärkning av fonden huvudsakligen används för att ge organisationer en mer trygg finansiell bas för sin verksamhet, framförallt för att dessa i ökad grad skall kunna vara tillgängliga för brottsoffer som kontaktar organisationen. Utredningen har förordat en fördelning av medel som innebär att jourer som samverkar, t.ex. genom att anställa en gemensam brottsofferassistent, premieras. Detta skulle bl.a. ha den fördelen att även andra ideella organisationer än brottsofferjourerna skulle få del av tillskottet till fonden. Regeringen menar att det inte är lämpligt eller möjligt att här slå fast hur tillskottet till fonden närmare skall användas. Det bör därvid beaktas att det är Brottsoffermyndighetens råd som i dag beslutar om fördelningen av fondens medel. Vidare bör det fortlöpande resultatet av de två försöksverksamheter med en regional brottsofferassistent respektive en statligt anställd brottsoffersamordnare som i dag pågår, beaktas. Det framstår dock som naturligt att tillskottet till fonden i stor utsträckning bör komma den verksamhet som bedrivs av landets brottsofferjourer till del.

Det är angeläget att brottsofferfonden och de mer stadigvarande verksamheter fonden bidrar till också på lång sikt har en säker finansiering. Det finns därför anledning att titta närmare på formerna för att tillföra fonden medel. Det är

dock angeläget att en förstärkning av fonden kan ske omgående, utan att avvakta det arbetet.

Brottsoffermyndigheten har i sitt remissvar föreslagit att avgiften enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll skall höjas. Det skall beaktas att avgiftens storlek har bestämts mot bakgrund av att en viss del av det ekonomiska utrymmet som inkomstmöjligheterna utanför jämfört med i anstalt ger bör tas i anspråk genom avgiften. Enligt utredningen gör sig dessa överväganden alltså gällande. Ett ställningstagande i den riktning Brottsoffermyndigheten förordar skulle kräva ytterligare beredningsunderlag. Förslaget torde få beaktas inom ramen för kommande utvärdering av bestämmelserna om intensivövervakning.

Utredningen har övervägt om förbudet i 45 § lagen (1974:03) om kriminalvård i anstalt mot utmätning av en intagens arbetsersättning bör upphävas, men inte funnit tillräckliga skäl att göra det. Vidare har utredningen övervägt om det bör införas ett undantag som tillåter utmätning av fondavgiften i de intagnas ersättning men funnit att detta inte är lämpligt. Utredningen har inte heller sett andra möjligheter att effektivisera uppboords- eller indrivningsförfarandet av fondavgifter. Regeringen ser inte några skäl att göra någon annan bedömning än den utredningen gjort på dessa punkter.

C1 Domstolsväsendet m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 056 983 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Domstolsväsendet m.m.* ökas med 10 000 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av medel från det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda anslaget A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning* med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: I samband med införandet av miljöbalken och inrättandet av särskilda miljödomstolar uppstod vissa engångsvisa kostnader för domstolsväsendet. Regeringen anser att domstolsväsendet skall ersättas för dessa kostnader.

5.4.4 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

B4 Fredsfrämjande verksamhet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 146 333 000 kronor.

Regeringens förslag: Högst 15 000 000 kronor av anslaget B4 *Fredsfrämjande verksamhet* får användas för en väpnad svensk styrka i Kosovo under år 1999.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen avser att i en proposition föreslå riksdagen att regeringen får ställa en väpnad styrka till förfogande som ett svenskt bidrag till en multinationell fredsstyrka i provinsen Kosovo i Förbundsrepubliken Jugoslavien.

Utgifterna för ett svenskt deltagande i Kosovo beräknas uppgå till ca 220 miljoner kronor år 1999. Regeringen avser att finansiera insatsen enligt följande:

Regeringen föreslår att högst 15 miljoner kronor av anslaget B4 *Fredsfrämjande verksamhet* får användas för insatsen under år 1999. Detta innebär att anslaget ändamål vidgas för det belopp som nämnts.

Vidare avser regeringen att utnyttja den ingående reservationen från det äldre anslaget B9 *Fredsbevarande verksamhet*, senast uppfört på statsbudgetens tredje huvudtitel budgetåret 1995/96. Denna reservation uppgår till ca 52 miljoner kronor. Ändamålet med anslaget är att möjliggöra för regeringen att på begäran av FN, enligt beslut av OSSE eller EU eller annat bilateralt eller mellanstatligt organ, ställa personal till förfogande för konfliktförebyggande, fredsbevarande och annan fredsfrämjande verksamhet m.m.

Återstående 153 miljoner kronor avser regeringen finansiera över utgiftsområde 6 Totalförsvaret genom att använda det ingående anslagssparandet på anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser*. Huvuddelen av anslagssparandet härrör från de 205 miljoner kronor som riksdagen, för att möjliggöra en utökad satsning på den fredsfrämjande verksamheten, anvisat på anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU11, rskr. 1998/99:42).

5.4.5 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

A3 Utveckling och investeringar

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 052 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Utveckling och investeringar* ökas med 6 828 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D4 *Försvarets forskningsanstalt* minskas med 6 828 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: År 1998 tilldelades Försvarets forskningsanstalt 10 miljoner kronor för att genomföra sanering efter forskning kring explosivämnen i Ursvik. Finansieringen skedde genom att anslaget A1 *Försvarsmakten* minskades med motsvarande belopp. Eventuellt belopp som inte förbrukades skulle återföras till Försvarsmakten (prop. 1997/98:1, volym 5, utgiftsområde 6, bet. 1997/98:FöU1, rskr. 1997/98:82). Av Försvarets forskningsanstalts redovisning framgår att utgifterna för saneringen uppgick till 3 171 210 kronor varför 6 828 790 kronor återstår. Regeringen föreslår därför att anslaget D4 *Försvarets forskningsanstalt* minskas med 6 828 000 kronor och att anslaget A3 *Utveckling och investeringar* ökas med motsvarande belopp.

C5 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 328 213 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med 88 890 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med 86 390 000 kronor och anslaget B6 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.* med 2 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 1999 att Statens räddningsverks utgifter för förvaltningskostnader och kostnader med anledning av fredsreddningstjänst skulle anvisas under förevarande anslag. Till och med budgetåret 1998 beräknades

dessa utgifter under anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst*. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. I regeringens förslag skulle rätteligen ytterligare 81 390 000 kronor ha beräknats under förevarande anslag, i stället för under anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst*. Regeringen föreslår därför att anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst* minskas med 81 390 000 kronor och att anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med motsvarande belopp.

Enligt regeringen är det angeläget att öka satsningen på minröjningsområdet vad gäller forskning samt inriktningen av utbildningen av civilpliktiga. Regeringen föreslår därför att anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med 5 000 000 kronor och anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst* minskas med motsvarande belopp. Om behov finns av ytterligare åtgärder på detta område avser regeringen att återkomma till riksdagen.

Slutligen föreslår regeringen att anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med ytterligare 2,5 miljoner kronor. Regeringen har nyligen föreslagit en lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Genom lagen genomförs EG-direktivet om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (96/82/EG) och FN:s konvention om gränsöverskridande effekter av industriolyckor av den 17 mars 1992 (se prop. 1998/99:64 Säkrare kemikaliehantering). Beloppet skall användas för att finansiera tillkommande kostnader för länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn m.m. med anledning av lagen. Finansiering sker genom att anslaget B6 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.* minskas med motsvarande belopp.

5.4.6 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

A1 Statens invandrarverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 438 558 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Statens invandrarverk* ökas med 5 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Sedan år 1997 pågår ett förändringsarbete med syfte att få en mer rationell och samordnad styrning av utlandsmyndigheternas hantering av utlänningsärenden. Processen inbegriper flera myndigheter, däribland Statens invandrarverk i dess roll som central utlänningsmyndighet. I arbetet ingår att utveckla ett nytt modernt IT-stöd. För att kunna genomföra detta utvecklingsarbete och modernisera arbetssättet behöver Statens invandrarverk tillföras 4 miljoner kronor. För att tillgodose det fortsatta behovet av särskilda insatser i f.d. Jugoslavien behöver Invandrarverket tillföras 1 miljon kronor för förstärkning av utrikesförvaltningen. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder*, anslagsposten 3 Återvändningsinsatser m.m., minskas med motsvarande belopp.

A6 Utresor för avisade och utvisade

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 51 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A6 *Utresor för avisade och utvisade* ökas med 4 790 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Effekten av Dublinkonventionen och de till denna konvention kopplade avtalen med Danmark och Tyskland har blivit större än beräknat, dvs. antalet verkställigheter har ökat. Detta har lett till högre kostnader och en större anslagsförbrukning på anslaget för utresor för avisade och utvisade under år 1998 än tidigare beräknat. Anslaget tillförs därför 4 790 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder*, anslagsposten 3 Återvändningsinsatser m.m., minskas med motsvarande belopp.

5.4.7 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

A3 Bidrag till hälso- och sjukvården

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 985 626 000 kronor, varav ca 30 000 000 kronor avser finansiering av Hälso- och sjukvårdens utvecklingsinstitut (Spri).

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att gemensamt med Landstingsförbundet upplösa den ideella föreningen Spri, Hälso- och sjukvårdens utvecklingsinstitut.

Skälen för regeringens förslag: Hälso- och sjukvårdens utvecklingsinstitut (Spri) är en allmännyttig ideell förening som har bildats av staten och Landstingsförbundet. Mot bakgrund av att Landstingsförbundet efter samråd med staten givit en särskild utredare i uppdrag att utreda Landstingsförbundets framtida engagemang i Spri förklarade sig regeringen i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) inte beredd att ta ställning till den framtida finansieringen av Spri. Några medel för bidrag till Spri har heller inte anvisats inom ramen för statsbudgeten för tiden efter år 1999.

Landstingsförbundets styrelse beslutade den 23 oktober 1998 att för sin del säga upp avtalet mellan staten och Landstingsförbundet om Spri. Därefter har regeringen den 10 december 1998 sagt upp avtalet. Regeringen har vidare tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram underlag inför ställningstagande om den verksamhet Spri bedriver, vad gäller tiden efter år 1999.

Landstingsförbundet har påkallat överläggningar med staten om engagemanget i Spri. I samband med detta har Socialdepartementet inhämtat upplysningar från Socialstyrelsen, Statens beredning för utvärdering av medicinsk metodik samt Spri. Parterna konstaterar att Spri sedan det ursprungliga bildandet år 1968 på ett aktivt sätt bidragit till att utveckla hälso- och sjukvården. Spri har bl.a. medverkat till att utveckla DRG-systemet i svensk sjukvård, introducerat metoder och system för kvalitetsutveckling, på olika sätt stött IT-utvecklingen inom hälso- och sjukvården samt byggt upp ett nationellt ansvarsbibliotek på hälso- och sjukvårdsområdet. Utvecklingen i samhället och inom hälso- och sjukvården under dessa drygt 30 år har emellertid

medfört i grunden ändrade förutsättningar för den samverkan mellan staten och landstingen kring hälso- och sjukvården, som varit Spris uppgift.

Företrädare för staten och Landstingsförbundet kommer mot den bakgrunden inom kort att underteckna en överenskommelse om att upplösa den ideella föreningen Spri och att snarast inleda de förberedelser som behövs för en avveckling av institutets verksamhet per den 31 december 1999. Parterna överväger också för närvarande inriktningen av utvecklingsinsatser inom hälso- och sjukvården framdeles.

Överenskommelsen görs för sin giltighet beroende av att den slutligt godkänns av regeringen, under förutsättning att riksdagen fattar de beslut som behövs. Överenskommelsens giltighet villkoras även av att Landstingsförbundets styrelse godkänner den.

Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 2000 återkomma med förslag om statens medverkan i det fortsatta utvecklingsarbetet inom hälso- och sjukvården. Det pågår diskussioner mellan staten och Landstingsförbundet om framtida former och inriktning för detta utvecklingsarbete. I det sammanhanget diskuteras bl.a. frågor om nya initiativ, som t.ex. ett nationellt råd för att sammanföra den hälso- och sjukvårdspolitiska diskussionen mellan huvudmännen och staten, t.ex. i frågor om hälso- och sjukvårdens ställning och inriktning. Även frågor om behov av att stödja utvecklingsarbete som är av nationell betydelse genom samverkan med regionala kunskapscentrum och behovet av att stärka den hälsoekonomiska kompetensen diskuteras. Vidare skall bedömas i vilken utsträckning delar av nuvarande verksamhet vid Spri bör överföras till annan huvudman. Exempel på en sådan verksamhet är Spris bibliotek och utredningsbank som regeringen bedömer angelägen att överföra till en statlig myndighet. Mot bakgrund av att kommunerna fått en nytt ansvar inom hälso- och sjukvården är en viktig utgångspunkt för det framtida utvecklingsarbetet att även kommunerna medverkar tillsammans med staten och landstingen.

A13 Ersättning till vissa steriliserade

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag A13 *Ersättning till vissa steriliserade* uppgående till 75 000 000 kronor anvisas för år 1999.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen beslutade den 18 mars 1999 propositionen (1998/99:71) Ersättning av staten till steriliserade i vissa fall. Där föreslås en lag som ger rätt för vissa personer som under perioden 1935-1975 steriliserats mot sin vilja eller på någon annans initiativ att erhålla ekonomisk ersättning från staten.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1999. Ansökningstiden för ersättningsanspråk föreslås löpa ut den 30 juni 2001. Ersättning föreslås utgå med ett schablonbelopp om 175 000 kronor per ersättningsberättigad person. I propositionen lämnas också förslag om de principer som skall gälla för en sådan ersättning samt om att en särskild nämnd skall handlägga och besluta i ersättningsfrågorna.

Osäkerheten kring hur många personer som kan komma att omfattas av ersättningen är stor. Antalet ersättningsberättigade kan i nuläget beräknas till 500-1 000 personer. Det innebär att kostnaderna för utbetalda ersättningar kan beräknas uppgå till 100-175 miljoner kronor. Utöver ersättningen till steriliserade tillkommer vissa kostnader av administrativ karaktär. Häri ingår bl.a. kostnader för den särskilda nämnd som skall besluta i ersättningsärendena samt för den handläggande personalen. De administrativa kostnaderna beräknas totalt uppgå till ca 7 500 000 kronor.

Regeringen bedömer att sammanlagt 180 000 000 kronor behöver avsättas på statsbudgeten under perioden 1999-2001 för ersättning till steriliserade. För år 1999 beräknas kostnaderna för ändamålet till 75 000 000 kronor. Återstående medelsbehov har beaktats i beräkningarna av utgiftsområdesramarna för utgiftsområde 9 fr.o.m. år 2000.

B1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 270 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att ifråga om ramanslaget B1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* under år 1999 besluta om projektbidrag till försöksverksamhet i kommuner och landsting som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 180 000 000 kronor under åren 2000-2001.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget är beräknat till 260 miljoner kronor för vardera åren 2000 och 2001 i budgetpropositionen för 1999. Regeringen avser att använda 90 miljoner kronor för stimulansbidrag till försöksverksamheter i kommuner och landsting som syftar till utveckling och nytänkade inom vård-, omsorgs- och serviceverksamheter under vart och ett av åren 2000 och 2001. Avsatta medel för detta ändamål år 1999 uppgår till 50 miljoner kronor. Stimulansbidraget kommer huvudsakligen att användas för att stödja fleråriga utvecklingsprojekt inom de prioriterade områden som redovisas i budgetpropositionen för 1999. Regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen för anslaget B1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* får besluta om projektbidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 180 miljoner kronor under åren 2000 och 2001.

Tabell 5.2 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1998 utfall	1999 prognos	2000 beräknad	2001 beräknad
Utestående förpliktelser vid årets början	-	0	180	90
Nya förpliktelser	-	0	0	0
Infriade förpliktelser	-	0	90	90
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	-	180	0	0

B3 Statsbidrag till vårdartjänst m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 144 617 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att, ifråga om ramanslaget B3 *Statsbidrag till vårdartjänst m.m.* under år 1999 ingå avtal som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 60 000 000 kronor under år 2000.

Skälen för regeringens förslag: Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) administrerar anslaget enligt bestämmelserna i förordningen (1996:1536) med instruktion för Statens institut för särskilt utbildningsstöd. Delar av anslaget disponeras för omvårdnadsinsatser i anslutning till riksgymnasieutbildningen för svårt rörelsehindrade ungdomar. Denna verksamhet finns idag i Stockholm, Göteborg, Umeå och Kristianstad. Undervisningen ges inom den ordinarie kommunala gymnasieskolan. Kostnaderna för omvårdnadsverksamheten i anslutning till undervisningen regleras enligt avtal genom årliga överenskommelser mellan staten och de olika huvudmännen på de fyra orterna. Dessa överenskommelser träffas för ett läsår i taget. Mot bakgrund av att avtalen sträcker sig mellan två budgetår hemställer regeringen härmed om bemyndigande att träffa avtal som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 60 miljoner kronor under år 2000.

5.4.8 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

B1 Riksförsäkringsverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 710 181 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A6 *Statistiska Centralbyrån* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas anslaget B1 *Riksförsäkringsverket* med 1 000 000 kronor.

5.4.9 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

A2 Bidrag till lönegarantiersättning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 993 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Bidrag till lönegarantiersättning* ökas med 150 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* under utgiftsområde 14 minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med riksdagens beslut med anledning av 1997 års ekonomiska vårproposition erhöll Förmånsrättskommittén (Ju 1996:02) tilläggsdirektiv (dir. 1997:82), som innebar att kommittén skulle analysera alternativa möjligheter till hur statens kostnader för lönegarantin kunde minska med 300 000 000 kronor på årsbasis och lägga fram förslag om en sådan besparing senast den 30 september 1998. Anslaget för budgetåret 1999 har med anledning av detta minskats med en halvårseffekt av besparingen, det vill säga med 150 000 000 kronor.

Förmånsrättskommitténs arbete avslutades emellertid först i februari 1999, då betänkandet Nya förmånsrättsregler (SOU 1999:1) överlämnades till regeringen. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. De föreslagna förändringarna beräknas kunna träda i kraft senast den 1 juli år 2000. Förslag till ändringar av lönegarantibestämmelserna som medför den angivna kostnadsminskningen kan inte läggas fram i sådan tid att de får effekt på kostnaderna för lönegarantin under det innevarande budgetåret.

Budgetåret 1998 utbetalades som lönegarantimedel 1 055 000 000 kronor. Därtill utbetalades ersättningar för främst administrativa kostnader. Utgifterna under budgetåret 1999 kan beräknas uppgå till ca 1 064 000 000 kronor.

Mot denna bakgrund bör besparingen på 150 000 000 kronor återföras till anslaget. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* under utgiftsområde 14 minskas med motsvarande belopp.

5.4.10 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 21 961 114 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med 145 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med 48 000 000 kronor till följd av de förändringar som riksdagens beslut om utformningen av reglerna för arbetspraktik medför (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:AU1, rskr. 1998/99:105). Som en följd av det minskade resursbehovet på grund av föreslagna förändringar av anställningsstöd och flyttningsbidrag beräknas anslaget kunna minskas med ytterligare 97 000 000 kronor. För att bidra till finansiering av vissa reformer minskas anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* med ytterligare 244 000 000 kronor. Reformerna berör lönegaranti, lönebidrag och Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Vidare bör utgifterna för räntesubventioner och avskrivning av lån för äldre utbildningsbidrag med lånedel från och med innevarande budgetår inte längre beräknas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utgifterna bör i stället beräknas under utgiftsområde 15 Studiestöd. Anslaget A 2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* bör därför minskas med ytterligare 8 000 000 kronor samtidigt som anslaget A2 *Studiemedel m.m.* ökas med motsvarande belopp.

Sammantaget innebär regeringens förslag inom alla utgiftsområden att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med 397 000 000 kronor.

Flyttningsbidrag

Regeringens förslag: Flyttningsbidrag skall bestå av respension, starthjälp och pendlingsstöd. Stödformerna medflyttandebidrag och inlösen av egnahemsfastigheter och bostadsrätter avskaffas. Förslaget skall gälla från och med den 1 juli 1999.

Skälen för regeringens förslag: Flyttningsbidrag är ett samlingsnamn för stödformerna respension, starthjälp, medflyttandebidrag och pendlingsstöd. Bidrag kan i första hand beviljas den som är eller riskerar att bli arbetslös och flyttar till annan ort för arbete eller studier. Regler om detta finns i förordning (1994:7) om flyttningsbidrag.

Flyttningsbidragen är ett viktigt instrument i arbetsmarknadspolitiken, främst för att stimulera geografisk rörlighet och en flexibilitet på arbetsmarknaden och på så sätt minska arbetslösheten och motverka arbetskraftsbrist. Gällande regelverk är emellertid förhållandevis otillgängligt och administrativt sett tungrovt vilket bland annat har inneburit att stöden inte kommit att användas på ett kostnadseffektivt sätt. Regeringen anser därför – i linje med pågående regelförenklingsträvanden – att regelverket bör förändras och förenklas. Utgångspunkten för regeringens förslag har varit ett uppdrag AMS haft att redovisa hur flyttningsbidragen kan effektiviseras.

Flyttningsbidragen skall i högre utsträckning än i dag riktas till den enskilde individen som är eller riskerar att bli arbetslös och mindre till individens hushåll eller den som redan har en anställning. De bör vidare renodlas till att stödja enbart den som söker, tillträder och/eller flyttar för att tillträda en anställning. Flyttningsbidraget bör därför fortsättningsvis endast bestå av respension, starthjälp och pendlingsstöd. Däremot bör medflyttandebidraget avskaffas. Detta stöd lämnas i dag under vissa förutsättningar till en arbetsgivare som anställer en familjemedlem som flyttar tillsammans med en arbetstagar som tillträder en anställning på annan ort än hemorten. Stödformen har haft en mycket begränsad användning trots att den haft en i förhållande till de övriga stödformerna generös utformning.

Flyttningsbidrag bör fortsättningsvis endast kunna lämnas till den som har fyllt 25 år. Om särskilda skäl föreligger får flyttningsbidrag även lämnas till den som har fyllt 20 år eller genomgått treårig gymnasieutbildning. Vidare skall arbetsförmedlingen göra en ingående prövning av om personen skulle ha kunnat få arbete i eller nära hemorten utan hjälp av flyttningsbidrag

Respension kan i dag lämnas bl.a. vid arbetstagar eller hushållsmedlemmars återflyttning till hemorten. Denna möjlighet kan mot bakgrund av vad ovan sagts om stödets inriktning inte längre anses arbetsmarknadspolitiskt motiverad och bör tas bort. Vidare bör den del av ersättningen för uppehälle som består i traktamente tas

bort, medan reseersättningen och övernattningskostnader bör finnas kvar – de delarna torde vara de mest kännbara utgifterna vid sökande- och tillträdesresor. Slutligen bör ersättning för bo-
hagstransport lämnas endast till den som skall tillträda en anställning, inte som i dag även inför arbetsmarknadsutbildning.

När det gäller *pendlingsstöd* bör reglerna justeras på så sätt att nuvarande möjlighet till bidrag för två hemresor per månad, om avståndet är för långt för dagpendling, tas bort. Gällande regler är kostsamma och till exempel starthjälp kan användas för sådana kostnader. Starthjälp föreslås fortsättningsvis lämnas med 11 000 kronor. Det bör vara den enskildes ensak att avgöra om stödet skall användas för att täcka pendlingskostnader eller annat.

Bestämmelserna om att pendlingsstöd och starthjälp inte lämnas till den som tillträder en anställning som är den första efter avslutad utbildning av annat slag än arbetsmarknadsutbildning bör ändras så att utbildningar inom kunskapslyftet och motsvarande vuxenutbildning likställs med arbetsmarknadsutbildningar i detta sammanhang.

Regeringen avser vidare att avskaffa bestämmelserna om möjligheten till inlösen av egna hemsfastigheter och bostadsrätter i vissa delar av landet av arbetsmarknadsskäl. Stödformen har haft en mycket begränsad användning och kan inte längre motiveras av arbetsmarknadspolitiska skäl.

Förslaget innebär att utgifterna minskar med 7 000 000 kronor.

Anställningsstöd

Regeringens förslag: Anställningsstödet vid anställning av personer med mycket långa inskrivningstider vid arbetsförmedlingen förlängs och förstärks. Det förstärkta stödet ska uppgå till 75 procent av lönekostnaden dock högst 11 550 kronor per månad de första 6 månaderna och till 25 procent av lönekostnaderna dock högst 3 850 kronor per månad i ytterligare 18 månader. Vidare skall anställningsstödet omformas från ett kontantbidrag till en kreditering på skattekontot för arbetsgivare som anställer en person med anställningsstöd. De nya reglerna skall gälla från och med den 1 oktober 1999.

Skälen för regeringens förslag: En av arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att motverka långa tider utan reguljärt arbete. Den som varit utan arbete en längre tid riskerar att förlora anknytningen till arbetsmarknaden och – ytterst – att slås ut från den. I februari 1999 var det 100 000 kvinnor och män som var arbetslösa eller i konjunkturberoende åtgärder och som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i tre år eller mer. Detta motsvarar 23 procent av samtliga personer som är öppet arbetslösa eller deltar i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Många av dessa har inte lyckats få reguljärt arbete utan befinner sig i en rundgång mellan öppen arbetslöshet och åtgärder. En stor del av de långtidsinskrivna utgörs av utomnordiska medborgare och funktionshandikappade.

En åtgärd som har varit framgångsrik när det gäller att bryta arbetslöshet är anställningsstödet. Anställningsstöd lämnas i dag i form av statsbidrag till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa personer vilka som regel varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst ett år. Bidraget lämnas med 50 procent av lönekostnaderna, dock högst 350 kronor om dagen. Syftet är att lönesubventionen skall stimulera företag att anställa personer som har särskilda svårigheter att få ett reguljärt arbete.

Regeringen anser att anställningsstödet är värdefullt och bör förstärkas när det gäller anställning av arbetslösa med särskilt långa inskrivningstider. Vidare föreslår regeringen att anställningsstödet fortsättningsvis bör ha formen av en kreditering av arbetsgivarens skattekonto.

Förslaget innebär följande. AMS eller länsarbetsnämnden skall fatta beslut om anställningsstöd. Stödet består i att skattekontot för den arbetsgivare som anställer en arbetslös med anställningsstöd genom myndigheternas försorg krediteras med beslutat stödbelopp. Beslutet om anställningsstöd innebär således en minskning av det belopp som arbetsgivaren skall betala in på skattekontot.

För den arbetsgivare som anställer en långtidsarbetslös person som vid anställningen varit inskriven vid arbetsförmedlingen som arbetslös eller deltagit i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under minst tolv månader, kan anställningsstöd utgå liksom idag under sex månader. Stödet skall utgå med 50 procent av lönekostnaden, dock maximalt 350 kronor/dag. Ersättningsnivån är således oförändrad jämfört med nuvarande anställningsstöd. Den arbetsgivare som bedriver sådan verksamhet som innefattar offentliga inves-

teringar eller investeringar av samhällsnyttig karaktär skall även fortsättningsvis kunna erhålla anställningsstöd under tolv månader.

Den arbetsgivare som anställer en person som före anställningen var öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och varit anmäld vid arbetsförmedlingen under minst 36 månader föreslås få anställningsstöd under sammanlagt 24 månader. Under de första sex månaderna skall anställningsstödet utgöra 75 procent av lönekostnaden, dock maximalt 11 550 kronor/månad. Resterande 18 månader skall stödet uppgå till 25 procent av lönekostnaden, dock maximalt 3 850 kronor/månad, vilket ungefär motsvarar storleken av de arbetsgivaravgifter som belöper på den anställdes lön i det fall lönen understiger 12 000 kronor/månad.

Regleringen av att stödet får ges ut genom kreditering på skattekonto bör ske genom lag. Lagförslaget är av så enkel beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Något ytt- rande från lagrådet har därför inte inhämtats.

Förändringen i anställningsstödet i övrigt bör ske genom ändringar i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd. De nya reglerna bör gälla från och med den 1 oktober 1999. De gamla reglerna i förordningen bör dock övergångsvis alltjämt gälla beträffande anställningsstöd i form av bidrag där beslut fattats t.o.m. den 30 september 1999.

Förslaget innebär att utgifter för anställningsstödet inte kommer att belasta utgiftsområdet. För innevarande budgetår innebär det minskade utgifter inom utgiftsområdet med 90 000 000 kronor.

A3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 655 092 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Särskilda åtgärder för arbetshandikappade* ökas med 90 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: För att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få arbete föreslår regeringen att anslaget för särskilda åtgärder för arbetshandikappade tillförs ytterligare 90 000 000 kronor för år 1999.

Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

B11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 3 229 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B11 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk stiftelse som har bildats av Finland, Norge och Sverige. Verksamheten regleras genom en överenskommelse mellan de tre nordiska länderna samt stiftelsens stadgar. Stiftelsen anordnar arbetsmarknadsutbildning för i första hand personer bosatta i de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Verksamheten finansieras i huvudsak genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Stiftelsen får ett årligt bidrag från staten för elevsocial verksamhet, marknadsföring, anpassning av utbildning till de olika ländernas behov och kompetensutveckling av personal.

Genom en förändring av den svenska mervärdesskattelagstiftningen till följd av harmonisering med gällande EU-regler, har Stiftelsen Utbildning Nordkalottens försäljning av arbetsmarknadsutbildning belagts med mervärdesskatt. Den norska och finska staten, som hittills har upphandlat hälften av utbildningsplatserna har aviserat att prishöjningen på grund av skatteförändringen medför att man tvingas dra ner på köp av utbildningar om inte den svenska staten vidtar åtgärder för att kompensera för prisökningen. För att säkerställa att antalet utbildningsplatser inte minskar, som en följd av mervärdesskattepåslaget, föreslår regeringen att Stiftelsen Utbildning Nordkalotten tillförs 4 000 000 kronor från år 1999. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

5.4.11 Utgiftsområde 15 Studiestöd

A2 Studiemedel m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 9 956 780 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Studiemedel m.m.* ökas med 8 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för räntesubventioner och avskrivning av lån för äldre utbildningsbidrag med lånedel beräknas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Hanteringen av dessa lån sköttes av Centrala studiestödsnämnden (CSN) under perioden 1 juli 1993-31 december 1994. Sedan lånen upphörde 1 januari 1995 har CSN varje år debiterat Arbetsmarknadsstyrelsen för kostnaderna för räntesubventioner och avskrivningar. För att förenkla administrationen bör i stället utgifterna beräknas under utgiftsområde 15 Studiestöd där CSN är ansvarig myndighet. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* bör därför minskas med 8 000 000 kronor samtidigt som utgiftsområde 15 anslaget A2 *Studiemedel m.m.* ökas med motsvarande belopp.

A3 Vuxenstudiestöd m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 9 690 878 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A15 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning minskas anslaget A3 *Vuxenstudiestöd m.m.* med 100 000 000 kronor.

5.4.12 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

A2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 297 736 000 kronor. Därvid har 41 805 000 kronor beräknats för genomförande av försöksverksamhet med lärlingsutbildning.

Regeringens förslag: Medlen som beräknats för genomförande av försöksverksamhet med lärlingsutbildning bör få användas även till kvalitetsförbättrande insatser för yrkesutbildningar i gymnasieskolan generellt.

Skälen för regeringens förslag: Ändamålet med medelsanvändningen är att stimulera utvecklingen av en ny och modern lärlingsutbildning (jfr. prop. 1997/98:1, utgiftsområde 16). Medlen används för direkt stöd till kommuner som deltar i försöksverksamheten och till nationella stimulan- och informationsinsatser. Bidrag utbetalas enligt förordningen (1997:762) om försöksverksamhet med lärlingsutbildning inom gymnasieskolan och gäller för lärlingsutbildning som påbörjas före utgången av juni år 2000.

Regeringen anser att det behövs ytterligare insatser för att stärka skolans arbetslivsanknytning. Regeringen föreslår därför att medlen även bör få användas för kvalitetsförbättrande insatser för yrkesutbildningar inom gymnasieskolan generellt samt för utveckling av programinriktat individuellt program. Genom en sådan förändring av ändamålet för anvisade medel bör förutsättningarna för en positiv utveckling av såväl lärlingsutbildning som annan arbetsplatsförlagd utbildning bli bättre än vad som nu är fallet.

A15 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 4 508 566 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A15 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna* ökas med 100 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Vuxenstudiestöd* inom utgiftsområde 15 Studiestöd minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Den femåriga satsning på vuxenutbildning, kunskapslyftet, som inleddes den 1 juli 1997 består dels av ett bidrag till kommunerna för gymnasial vuxenutbildning som anordnas utöver den som anordnas med kommunala medel, dels av studiestöd till de vuxenstudierande som deltar i kunskapslyftet.

Statsbidraget till kommunerna har utbetalats i förskott och slutavräknas efter den första 18-månadersperioden, som omfattar den 1 juli 1997- den 31 december 1998. Regeringen har den 25 februari 1999 fattat beslut om omfördelning av medlen. Kommunerna har anordnat platser till högre kostnader än vad som tilldelats medel för, vilket innebär ett överskridande på anslaget A15 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Samtidigt har anslaget A3 *Vuxenstudiestöd* inom utgiftsområde 15 Studiestöd avseende särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (Svuxa) inte till fullo utnyttjats. Detta beror dels på att fler studerande än beräknat har sökt särskilt utbildningsbidrag (UBS), dels på att vissa grupper inom kunskapslyftet finansierar sina studier på annat sätt.

Regeringen föreslår därför att ramanslaget A15 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna* ökas med 100 000 000 kronor samtidigt som det inom utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget A3 *Vuxenstudiestöd* minskas med motsvarande belopp.

E2 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 19 959 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A6 *Statistiska centralbyrån* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas anslaget E2 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* med 1 000 000 kronor.

5.4.13 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

H1 Centrala museer: Myndigheter

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 601 087 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget H1 *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 2 200 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F3 *Språk- och folkminnesinstitutet* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Enligt riksdagens beslut (prop. 1998/99:1, utg.omr.17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55) skall Svenskt visarkiv föras över från Språk- och folkminnesinstitutet till Statens musiksamlingar den 1 juli 1999. Regeringen har tillkallat en särskild utredare (dir. 1998:102) för att förbereda och genomföra denna organisationsförändring. Överförandet förutsätter en omfördelning av medel mellan berörda myndigheter. Utredaren har till regeringen redovisat att 2 200 000 kronor bör föras från Språk- och folkminnesinstitutet till Statens musiksamlingar under innevarande budgetår. Regeringen delar utredarens bedömning och föreslår att nämnda överföring genomförs.

H4 Bidrag till vissa museer

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 39 298 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget H4 *Bidrag till vissa museer* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att ramanslaget K1 *Stöd till trossamfund* minskas med 1 000 000 kronor samt genom indragning av 1 000 000 kronor från det under elfte huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget B13 *Sysselsättningsinsatser på kulturområdet*.

Skälen för regeringens förslag: Millesgården planerar att bygga en ny, fristående utställningshall för att bereda plats för större utställningar och därmed fler besökare men även för att motverka det kraftiga slitaget på befintliga byggnader. För kostnader i samband med uppförandet

av utställningshallen, vilken beräknas stå färdig i höst, föreslår regeringen att 2 000 000 kronor anvisas.

Effekterna av förslaget till finansiering innebär att visst kyrkligt restaureringsarbete eventuellt får skjutas upp.

5.4.14 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 30 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A12 *Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.* ökas med 40 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade hösten 1996 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av nya studentbostäder (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU11, rskr. 1996/97:51). Beslutet hade sin grund i den av riksdagen år 1996 beslutade kraftiga ökningen av antalet utbildningsplatser inom högskolan. Bidraget avser projekt som påbörjats under tiden den 1 oktober 1996 till den 31 december 1999 och som färdigställts inom ett och ett halvt år från påbörjandet. Bidrag lämnas med maximalt 25 000 kronor för varje studentrum som tillkommer genom ny- eller ombyggnad.

I enlighet med regeringens förslag i tilläggsbudgeten för år 1998 vidgades bidragskretsen så att bidrag även lämnas för anordnande av nya ungdomsbostäder (prop. 1997/98:150, bet. 1997/98 FiU:27, rskr. 1997/98:217). I och med detta begränsas bidraget inte längre till bostäder på eller i anslutning till orter med universitet eller högskola.

Till följd av ett förhållandevis svagt intresse för bidraget och för att tillgodose behovet av vissa omprioriteringar inom utgiftsområde 18 ändrades reglerna genom riksdagsbeslut i december 1998 på så sätt att bidrag inte beviljas för ansökningar som inkommit till länsstyrelserna efter

den 12 oktober 1998 (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU1, rskr. 1998/99:38). Regeringen bedömde vid tidpunkten för budgetpropositionen för 1999 att återstående utbetalningar för beviljade bidrag skulle komma att uppgå till ca 30 miljoner kronor. Boverket bedömer dock i sin prognos av den 27 januari 1999 att de återstående utbetalningarna kommer att överskrida detta belopp. Regeringen föreslår därför att 40 miljoner kronor tillförs anslaget. Regeringen avser att följa utgiftsutvecklingen och vid behov återkomma i samband med budgetpropositionen för 2000 med förslag om att tillföra ytterligare medel för ändamålet om det visar sig nödvändigt. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskas med motsvarande belopp.

5.4.15 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

A2 Miljöövervakning m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 127 706 000 kronor. För första halvåret 1999 har regeringen under anslaget beräknat en ersättning till AB Svensk Bilprovning med 8 miljoner kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Miljöövervakning m.m.* ökas med 5 000 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av medel från det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning* med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Ett 10-årigt avtal mellan Naturvårdsverket och AB Svensk Bilprovning avseende bilavgasundersökningar upphör den 30 juni 1999. Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare (dir. 1998:89) med uppgift att se över det statliga åtagandet för forskning och utveckling när det gäller avgaser och bränslen inom motorfordonsområdet. Utredarens förslag skall redovisas senast den 1 juli 1999. Risken för kompetensförluster bedöms som stor om verksamheten upphör helt vid halvårsskiftet. Regeringen föreslår därför, i avvaktan

på utredarens förslag, att ytterligare 5 000 000 kronor anvisas under år 1999.

A3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 577 975 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden* ökas med 23 000 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av medel från det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologisk hållbar riktning* med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har uttalat att någon förändring av kalkningsverksamheten inte bör beslutas innan den nationella kalkningsplanen har presenterats. Naturvårdsverket skall redovisa planen till regeringen senast den 30 juni 1999. En närmare analys av behovet av kalkningsåtgärder under år 1999 har visat att verksamheten inte ryms inom ramen för av riksdagen tidigare beslutad anslagsnivå, bl.a. beroende på ett extraordinärt stort behov av kalkning för att kompensera för den ökade försurning som de stora nederbördsmängderna under år 1998 medfört. Under anslaget bör därför anvisas en engångsförstärkning om 23 miljoner kronor för kalkningsverksamheten.

Finansiering av åtgärd under utgiftsområde 4 Rättsväsendet

I statsbudgeten för budgetåret 1995/96 finns A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologisk hållbar riktning* uppfört ett reservationsanslag.

För att bidra till finansieringen av anslaget C1 *Domstolsväsendet m.m.* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet görs en indragning av medel från det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologisk hållbar riktning* med 10 000 000 kronor.

5.4.16 Utgiftsområde 21 Energi

B4 Energiforskning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 398 056 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under ramanslaget B4 *Energiforskning* under år 1999 besluta om stöd till forskning och utveckling inom energiområdet som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 199 056 000 kronor under åren 2000-2004.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade under budgetåret 1998 (prop. 1998/99:1, utg. omr. 21, bet. 1998/99:NU3,rskr 1998/99:111) om beställningsbemyndigande för anslaget B4 *Energiforskning*.

För att den långsiktiga verksamhet som energiforskning utgör skall kunna bedrivas ändamålsenligt krävs ett utökat beställningsbemyndigande för framtida åtagande. Den tidigare till 952 000 000 kronor uppgående bemyndiganderamen bör därför höjas till totalt 1 199 056 000 kronor.

Tabell 5.3 Bemyndiganden för anslaget B4 Energiforskning

Tusental kronor

	1997 utfall	1998 prognos	1999 beräknat	2000 beräknat	2001- beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	79 850	170 697	231 533	-	-
Nya förpliktelser	246 546	304 426	1 214 523	-	-
Infriade förpliktelser*	-155 699	-243 590	-247 000	-398 056	-553 944
Utestående förpliktelser vid årets slut	170 697	231 533	1 199 056	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	235 000	870 000	1 199 056	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

5.4.17 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Statens Järnvägar (SJ)

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att ge Statens Järnvägar rätt att ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret inom en total ram om 10 700 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SJ har i sin balansräkning avsättningar för pensionsåtaganden. För delar av dessa åtaganden är räntan så hög som 11 procent. Utredningar visar att det skulle vara fördelaktigare för SJ att överlåta delar av pensionsåtagandet till en extern försäkringsgivare. Detta skulle innebära att SJ:s avsättningar om ca 1,5 miljarder kronor omfinansieras och redovisas som låneskuld. På denna låneskuld betalas fortsättningsvis normal ränta, f.n. ca 4 procent. Denna omfinansiering ingick ej i den ursprungliga beräkningen av låneramen. För att klara omfinansieringen behöver SJ:s låneram därför utökas med 1,5 miljarder kronor till 10,7 miljarder kronor.

A4 Banhållning

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att inom ramen för det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget A4 *Banhållning* göra utfästelser om att till Botniabanan AB betala ersättning som täcker driftkostnader och amorteringar samt ränte- och andra finansiella kostnader.

Skälet för regeringens förslag: I 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) angavs bl.a. att medel för att täcka statens kostnader för hyra av Botniabanan och andra betalningar som följer av garanterade lån och kapitaltäckningsgarantin skall inrymmas i statsbudgeten fr.o.m. 2004.

För att klargöra att Botniabanan under alla förhållanden kommer att betalas över statsbudgeten och därmed minimera den garantiavgift som Riksgäldskontoret kommer att behöva ta ut för sina kapitalkostnadsgarantier till Botniabanan AB, föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att från anslaget A4 *Banhållning* till Botniabanan AB betala ersättning som täcker driftkostnaden och amortering samt ränte- och andra finansiella kostnader.

B6 Vissa kostnader med anledning av M/S Estonias förlisning

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Regeringens förslag: Ett nytt obetecknat anslag B6 *Vissa kostnader med anledning av M/S Estonias förlisning* uppgående till 10 600 000 kronor anvisas för år 1999. Finansiering sker genom att anslaget D2 *Köp av interregional persontrafik* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen uppdrog den 2 mars 1995 åt Sjöfartsverket att upphandla och låta genomföra en övertäckning av M/S Estonia med skalkonstruktion av betong. Sjöfartsverket genomförde upphandlingen och arbetet med övertäckningen påbörjades. Regeringen uppdrog den 19 september 1996 åt Sjöfartsverket att avbryta arbetet med övertäckningen. Arbetet hade dessförinnan, den 20 juli 1996,

avbrutits till följd av en deformation av sjöbotten.

Sjöfartsverket har fått ersättning för de kostnader verket haft för genomförande av uppdragen under åren 1995 och 1996. Verket har även under åren 1997 och 1998 haft vissa kostnader med anledning av uppdraget. Kostnaderna avser främst teknisk och juridisk konsultation, med det konsortium som erhöll övertäckningsuppdraget, om konsekvenserna av det avbrott som gjorts i arbetet och den skada som uppstått på sjöbotten under arbetet. Verkets kostnader för åren 1997 och 1998 uppgår till totalt 5 600 000 kronor.

M/S Estonias förlisning har medfört att åtgärder som bl.a. syftar till att på olika sätt stödja anhöriga till de omkomna samt överlevande behövs. Ett exempel på en sådan åtgärd är den enkätundersökning bland anhöriga som Ersta sjukhus bedriver, men även andra slags åtgärder kan vara aktuella. Regeringen bedömer därför att 5 000 000 kronor behöver användas för sådan verksamhet. Ett obetecknat anslag bör föras upp för ändamålen.

Kostnaderna på sammanlagt 10 600 000 kronor skall finansieras inom utgiftsområde 22 Kommunikationer genom en minskning av anslaget D2 *Köp av interregional persontrafik* med motsvarande belopp.

C5 Informationsteknik: Telekommunikation m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag på 50 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C5 *Informationsteknik: Telekommunikationer m.m.* ökas med 10 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget C2 *Upphandling av samhällsätaganden* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att frågan rörande IT- omställningen inför år 2000 är av högsta prioritet. Anslaget bör ökas för att 2000-delegationens arbete skall kunna utföras på ett tillfredsställande sätt.

Postgirot Bank AB

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att få besluta om förändrad verksamhetsinriktning för Postgirot Bank AB. Vidare bemyndigas regeringen att besluta om en försäljning av Postgirot Bank AB.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 1993 om en förändrad verksamhetsform för Postverket (prop. 1993/94:38, bet. 1993/94:TU9, bet. 1993/94:TU11 rskr. 1993/94:119). Riksdagens beslut innebar att Postverket den 1 mars 1994 ombildades till ett statligt helägt aktiebolag, Posten Aktiebolag, vars huvudinriktning skulle vara att erbjuda post- och kassaservice åt företag, organisationer och privatpersoner på den svenska marknaden.

Begränsningar i Postgirots verksamhet

Samtidigt med beslutet att bolagisera Posten bemyndigade riksdagen regeringen att överföra Postgirots verksamhet med tillgångar och skulder till ett av Posten AB helägt bankaktiebolag, Postgirot Bank AB (Postgirot). Riksdagen godkände också den inriktning och begränsning av Postgirots verksamhet som regeringen föreslagit. Avsikten med ombildningen till bankaktiebolag var enligt regeringen inte att Postgirot skall utveckla en fullständig bankrörelse. Därför infördes begränsningar när det gäller Postgirots sammanlagda utestående krediter och den räntebärande inlåningsvolymen.

Dessa begränsningar innebar att det sammanlagda beloppet av krediterna inte borde överstiga 4 miljarder kronor sett som ett genomsnitt under en tolv månadsperiod. Den totala räntebärande inlåningsvolymen begränsades på motsvarande sätt till 23 miljarder kronor. Vidare föreskrevs att traditionell kreditgivning till företag och hushåll inte får bedrivas och att villkoren för kontona inte får utformas så att en sparkontorörelse utvecklas. Riksdagens beslut innebar att dessa riktlinjer skulle införas i bolagsordningen och att väsentliga förändringar av denna kräver regeringens godkännande. Inför förändringar i verksamhetens förutsättningar borde även riksdagen höras.

I samband med att Postgirot ombildades till bankaktiebolag avskaffades också Postgirots, i förordning reglerade, ensamrätt till de statliga betalningarna. För att i ett avseende skapa konkurrens på lika villkor mellan Postgirot och andra betalningsförmedlare gavs Postgirot möjlighet

att erbjuda 360-dagarskrediter och ränta på inestående medel även till privatpersoner.

Regeringen redovisade år 1995, i propositionen Postens finansiella tjänster (prop. 1995/96:3), att Postgirot måste få utökade befogenheter på det finansiella området för att kunna möta den allt hårdare konkurrensen på betalningsmarknaden. Regeringen föreslog därför att regeringen skulle ges bemyndigande att besluta om inriktning och begränsningar av Postgirots bankrörelseverksamhet med inriktning på betalningsförmedling. Ändringar som medförde en förändrad inriktning skulle dock underställas riksdagen. Riksdagen beslutade (bet. 1995/96:NU3, rskr. 1995/96:41) i enlighet med regeringens förslag.

Regeringen godkände den 25 april 1996 en ändrad bolagsordning för Postgirot Bank AB. Förändringen medförde att begränsningen av det sammanlagda beloppet av utnyttjade krediter beräknade på de senaste 12 månaderna höjdes från 4 miljarder kronor till 10 miljarder kronor

Postgirots utveckling under 1990-talet

Postgirot har uppvisat en fallande resultatutveckling under 1990-talet. Mellan år 1993 och år 1998 har resultatet minskat från 1,6 miljarder kronor till 0,3 miljarder kronor. Utvecklingen är dels beroende på en skärpt konkurrenssituation, dels en följd av låga marknadsräntor som gör att Postgirots intäkter från räntenettet minskar.

Den svenska betalningsmarknaden uppgår till cirka 11 900 miljarder kronor varav Postgirots andel uppgick till ca 48 procent under år 1997. Drygt två tredjedelar av hushållsbetalningarna som hanteras i Postgirosystemet kommer från avsändare som har en kontorelation med en annan bank än Postgirot. Både betalnings- och gireringsmarknaden växer, men fler och fler betalningar går utanför gireringssystemen. Bankerna visar ett allt större intresse för egen betalningsförmedling eftersom det är en viktig del i kundrelationen. Den tekniska utvecklingen möjliggör nya betalningsvägar. Vissa konsument- och företagsbetalningar förmedlas mellan avsändarens och mottagarens bankkonto utan medverkan vare sig från Postgirot eller från Bankgirot. Sammantaget innebär den förväntade utvecklingen, tillsammans med en fortsatt låg skillnad mellan inlånings- och utlåningsränta, minskad tid då medlen finns hos Postgirot och ökad internationalisering, en fortsatt press på rörelseresultatet i Postgirot.

Nya förutsättningar för Postgirot

Den hårda konkurrensen och det krympande räntenettet medför nya ekonomiska förutsättningar för Postgirot. För att möta de nya förutsättningarna krävs en ständig anpassning av villkoren för Postgirots verksamhet.

Riksdagen har sedan tidigare (prop. 1995/96:3, bet. 1995/96:NU3, rskr. 1995/96:41) medgivit att regeringen får besluta om inriktning och begränsningar av Postgirots bankrörelseverksamhet med inriktning på betalningsförmedling. Detta är dock inte tillräckligt för att snabbt göra förändringar i förutsättningarna för Postgirots verksamhet. Därför bör regeringen få ett utökat bemyndigande av riksdagen som innebär att regeringen även skall få besluta om förändringar av inriktningen av Postgirots verksamhet och om en försäljning.

Det finns tre handlingsalternativ för Postgirots framtid:

- Inga åtgärder vidtas.
- Utveckla till bank i egen regi, vilket kräver en betydande investering eftersom tillväxt på egen hand bedöms som omöjligt.
- Försäljning, vilket realiserar värdet för Postgirot och ger möjligheter för Postgirot att hos köparen utvecklas till bank.

Alternativet att *inte vidta några åtgärder* är inte långsiktigt hållbart eftersom räntenettet kommer att minska och att möjligheten att kompensera detta med avgifter är begränsade i dagsläget.

Regeringen anser att alternativet att *utveckla Postgirot i egen regi*, t.ex. genom att satsa på en fullt utvecklad bankverksamhet, är riskfyllt. Postgirot saknar idag i stort helt inlåning, utlåning, fondförvaltning och har en begränsad kompetens om bankprodukter. För att nå lönsamhet och värdetillväxt bedömer regeringen att den utvecklade banken bör ha en marknadsandel på 10-15 procent. Detta kan ske antingen genom tillväxt av egen kraft, vilket tar tid, eller genom förvärv av inlånings- och utlåningsverksamhet från andra aktörer. Det senare kräver då initialt ett stort kapitaltillskott från staten. Fördelarna med detta alternativ är emellertid att förutsättningar kan skapas för att förbättra konkurrensen i banksystemet och den statliga insynen i banksektorn liksom att andra allmänna hänsyn lättare kan tillgodoses.

En *försäljning* av Postgirot får anses vara ett annat möjligt alternativ för staten. Det finns intressenter inom banksystemet som är tänkbara

köpare. En försäljning medför att Postgirot kan utvecklas till en bank tillsammans med en annan aktör än Posten. Ett förvärv av Postgirot skulle ge möjlighet för en bank att överta en uppbyggd kundbas i syfte att antingen öka eller att försvara sin markandsandel på den svenska bankmarknaden eller att etablera en ny position på den svenska bankmarknaden. Det finns betydande kostnads- och intäktssynergier som kan realiserats av en köpare med rätt förutsättningar. Posten AB saknar själv de förutsättningarna idag. Regeringen bedömer att en försäljning av Postgirot skulle kunna vara ett affärsmässigt bra alternativ.

Regeringen anser att oavsett vilket av ovanstående alternativ som väljs måste regeringen få möjlighet att besluta dels om de förändringar i verksamhetens inriktning som kan bli nödvändiga för att trygga en fortsatt verksamhet med god lönsamhet i Postgirot, dels om en försäljning av Postgirot. Ett sådant bemyndigande är nödvändigt för att på ett affärsmässigt sätt kunna genomföra en affär med eventuella intressenter.

En försäljning av Postgirot måste förberedas på ett affärsmässigt sätt för att ett bra försäljningspris skall kunna erhållas. I förberedelserna ingår bl.a. för Posten AB att klara ut de rent affärsmässiga åtaganden man har till bl.a. Nordbankens och Föreningssparbankens giron samt det kontorsnät som man behöver för sin verksamhet.

De avsedda förändringarna av Postgirots verksamhetsinriktning som här beskrivs innebär att Postgirot i en eller annan skepnad kommer att erbjuda bl.a. betalningsförmedlingstjänster i konkurrens med andra banker och företag. Härav följer att staten, som är en stor avsändare och mottagare av betalningar, i fortsättningen i princip behöver ha en relation till Postgirot som är konkurrensneutral. Den faktiska konkurrensfördel som Postgirot för närvarande har kan därmed inte vidmakthållas.

Posten AB har, i avtal med staten, åtagit sig att tillhandahålla en daglig grundläggande kassaservice. Avtalet löper t.o.m. den 31 december 1999. Mot bakgrund av detta har regeringen nyligen låtit utreda statens ansvar för en rikstäckande betaltjänst och kontantförsörjning (SOU 1998:159 Kassaservice). Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling.

5.4.18 Utgiftsområde 24 Näringsliv

A2 Småföretagsutveckling

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 184 062 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Småföretagsutveckling* ökas med 12 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget G1 *Täckande av förluster vid viss garantigivning* minskas med 1 000 000 kronor, anslaget D1 *Teknisk forskning och utveckling* minskas med 5 000 000 kronor samt att anslaget G4 *Avgifter till vissa internationella organisationer* minskas med 6 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen aviserade i december 1998 ett antal åtgärder i syfte att underlätta företagande. En regelförenklingsgrupp, SimpLex, har bildats inom Näringsdepartementet för att driva på arbetet med konsekvensanalyser och regelförenkling. Gruppen skall bestå av tre personer. En kundundersökning skall göras bland myndigheternas företagskunder för att mäta service, tillgänglighet m.m. Information om företagande till blivande och befintliga företagare skall förstärkas. Näringsdepartementet kommer att utveckla nya former för kontakter med småföretag. En interaktiv websida skall utformas för kommunikation över nätet. Den totala kostnaden för ovanstående åtgärder beräknas till 12 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget G1 *Täckande av förluster vid viss garantigivning* minskas med 1 000 000 kronor, anslaget D1 *Teknisk forskning och utveckling* minskas med 5 000 000 kronor samt att anslaget G4 *Avgifter till vissa internationella organisationer* minskas med 6 000 000 kronor.

F3 Allmänna reklamationsnämnden

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag om 14 123 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F3 *Allmänna reklamationsnämnden* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F7 *Bidrag till miljömärkning av produkter* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: För att säkerställa verksamheten vid Allmänna reklamationsnämnden behöver anslaget F3 *Allmänna reklamationsnämnden* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F7 *Bidrag till miljömärkning av produkter* minskas med motsvarande belopp. Detta innebär ett minskat ekonomiskt utrymme för SIS Miljömärkning AB. Det är dock regeringens bedömning att verksamheten kan bedrivas inom det anvisade anslaget. Kommittén Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (Fi 1999:01) kommer senast den 30 november 1999 att i en rapport till regeringen bl.a. presentera en utvärdering av SIS Miljömärkning AB för vidare ställningstaganden.

F4 Fastighetsmäklarnämnden

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag om 6 198 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F4 *Fastighetsmäklarnämnden* ökas med 800 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F7 *Bidrag till miljömärkning av produkter* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: För att säkerställa verksamheten vid Fastighetsmäklarnämnden ökas anslaget F4 *Fastighetsmäklarnämnden* med 800 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F7 *Bidrag till miljömärkning av produkter* minskas med 800 000 kronor. Detta innebär ett minskat ekonomiskt utrymme för SIS Miljömärkning AB. Det är dock regeringens bedömning att verksamheten kan bedrivas inom det anvisade anslaget. Kommittén Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (Fi 1999:01) kommer senast den 30 november 1999 att i en rapport till regeringen bl.a. presentera en utvärdering av SIS Miljömärkning AB för vidare ställningstaganden.

G3 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag m.m.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om att lån inom en ram av 100 000 000 kronor får tas upp i Riksgäldskontoret för att tillfälligt täcka kostnader i samband med en sammanslagning av Telia AB och Telenor AS.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har träffat avtal med den norska regeringen om att slå samman Telia AB och den norska motsvarigheten Telenor AS. Regeringen kommer att lägga fram en proposition den 16 april 1999 med förslag om detta. Även det norska Folketinget skall ta ställning till sammanslagningen. För att täcka svenska statens kostnader, främst avseende ekonomisk och juridisk rådgivning i ärendet, bör riksdagen besluta om en låneram uppgående till 100 miljoner kronor. Lånet är avsett att lösas med medel som frigörs vid en försäljning av en del av svenska statens aktier i det sammanslagna bolaget. Räntor för lånet kommer att belasta anslaget G3 *Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.*

Exportkreditnämnden (EKN)

Ram för ordinarie exportkreditgarantier

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål en exportkreditgarantiram på 100 000 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om en exportkreditram för Exportkreditnämnden på upp till 125 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen gjorde i budgetpropositionen för 1999 bedömningen att totalramen för ordinarie exportkreditgarantier inte behövde höjas utan kunde ligga kvar på samma nivå - 100 miljarder kronor - som under år 1998. Riksdagen godkände regeringens förslag. EKN har i skrivelse till regeringen den 15 februari 1999 föreslagit att den av riksdagen beslutade ramen redan under innevarande år höjs till 125 miljarder kronor. Bakgrunden är att en fortsatt stor efterfrågan på garantigivning för vissa större affärer gör att återstående utrymme inom beslutad ram kan visa sig otillräckligt. För närvarande uppgår ramutnyttjandet efter schablonmässiga justeringar av de s.k. utfästelsebelopp

pen till ca 78 miljarder kronor. Utnyttjandet kan dock komma att öka kraftigt relativt snart om kontrakt skrivs för vissa större affärer där EKN utfärdat löfte om garanti. Regeringen bör därför bemyndigas att besluta om en exportkreditram för Exportkreditnämnden på upp till 125 000 000 000 kronor.

5.4.19 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

A 2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag på 1 014 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Under anslaget skall bidrag kunna lämnas till kostnader med anledning av branden i Göteborg den 29-30 oktober 1998.

Skälen för regeringens förslag: Sedan år 1996 disponerar regeringen medel för bidrag till sär-

skilda insatser i kommuner och landsting (prop. 1994/95:150, bil. 7 s. 64). Syftet med anslaget är att kunna utgöra ett stöd till kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter kan hamna i en särskilt svår ekonomisk situation.

Till följd av diskoteksbranden vid Backaplan i Göteborg den 29-30 oktober 1998 har främst Göteborgs kommun drabbats av extra kostnader. Kostnaderna avser dels insatser i samband med själva branden för den akuta vården av skadade samt hjälp och stöd till överlevande och anhöriga, dels kostnader för att under en två-årsperiod hjälpa och stödja alla drabbade. Regeringen föreslår att bidrag till de extra kostnader som uppstod med anledning av branden tillfälligtvis skall kunna utbetalas från anslaget.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A12 *Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.* under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande minskas anslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* med 40 000 000 kronor.